

NASLOVNA STRAN NAČRTA

10 NAČRT S PODROČJA KRAJINSKE ARHITEKTURE

05-23 Načrt krajinske arhitekture

OSNOVNI PODATKI O GRADNJI

NAZIV GRADNJE:

Grad Turjak s parkom in pripadajočimi pristavami

KRATEK OPIS GRADNJE:

Območje spomenika gradu Turjak je sestavljeno iz objekta gradu in pristav (lovskega doma in konjušnice), notranjega dvorišča gradu ter okoliškega parka, pri čemer je del gradu (J in Z trakt) že obnovljen in v uporabi. Predmet tega projekta je obnova severnega trakta in bastije, notranjega dvorišča gradu, pristav in okoliškega parka. Priključki na GJL se ustrezno prilagodijo oz. zgradijo na novo.

VRSTE GRADNJE:

NOVOGRADNJA – PRIZIDAVA
REKONSTRUKCIJA
SPREMEMBA NAMEMBOSTI

DOKUMENTACIJA

VRSTA PROJ. DOKUMENTACIJE:

DGD
projektna dokumentacija za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja

PODATKI O NAČRTU

STROKOVNO PODROČJE NAČRTA:

10 Načrt s področja krajinske arhitekture

ŠTEVILKA IN NAZIV NAČRTA:

05-23 Načrt krajinske arhitekture

ŠTEVILKA PROJEKTA:

16440

DATUM IZDELAVE:

julij 2023, popravek september 2023

PODATKI O IZDELOVALCU NAČRTA

IZDELOVALEC NAČRTA:

BRUTO d.o.o., Galičeva ulica 30, 1000 Ljubljana
Matej Kučina univ.dipl.inž.kraj.arh., ZAPS KA-0907

PODPIS:

PODATKI O PROJEKTANTU

PROJEKTANT:

Projekt d.d. Nova Gorica
Kidričeva ulica 9a, 5000 Nova Gorica

ODG. VODJA PROJEKTA:

PODPIS:

Teja Saveli, univ.dipl.inž.arh., ZAPS 1389 PA

ODG. OSEBA PROJEKTANTA

PODPIS:

Vladimir Durcik univ. dipl. inž. grad.

10.1.

SEZNAM SODELAVCEV PRI IZDELAVI NAČRTA KRAJINSKE ARHITEKTURE

Seznam sodelavcev:

Matej Kučina, univ.dipl.inž.kraj.arh

Nika Čufer, univ. dipl. inž. kraj. arh

Tatjana Kotnik, univ.dipl.inž.kraj.arh

Andrija Kandić, štud. arh.

Maj Kučina, štud. kraj. arh.

10. 2.	KAZALO VSEBINE
---------------	-----------------------

SPLOŠNI DEL

10.	NASLOVNA STRAN NAČRTA
10.1.	SEZNAM SODELAVCEV PRI IZDELAVI NAČRTA KRAJINSKE ARHITEKTURE
10.2.	KAZALO VSEBINE NAČRTA
10.3.	TEHNIČNO POROČILO
10.3.1.	UVOD
10.3.2.	OBSTOJEČE STANJE
10.3.3.	KONCEPT
10.3.4.	ZASNOVA
10.3.5.	SKLADNOST

GRAFIKE

10.4.1	UREDITVENA SITUACIJA
--------	----------------------

10.3. TEHNIČNO POROČILO**10.3.1. UVOD**

Skladno s projektno nalogo naročnika – Ministrstva za Kulturo, gre za vrsto gradnje, ki vključuje novogradnjo – prizidavo, rekonstrukcijo in spremembo namembnosti. V gradu se bo poleg obstoječe rabe, ki vključuje interaktivno razstavo o srednjem veku, ki obsega razvoj srednjeveškega orožja in oklepov, rekonstrukcijo bitke pri Budačkem, razstavo lova v srednjem veku, grajsko ječo in mučilnico, Dalmatinovo kapelo ter druge vsebine; uredil butični hotel z restavracijo, ter dodatna prenočišča v prenovljenem Lovskem domu. Poleg vsebine in ponudbe grajskega kompleksa, se bo urejala tudi grajska okolica z rekonstrukcijo in reinterpretacijo historičnih grajenih prvin in krajinskih elementov.

Območje spomenika gradu Turjak je sestavljeno iz objekta gradu in pristav (lovskega doma in konjušnice), notranjega dvorišča gradu ter okoliškega parka, pri čemer je del gradu (J in Z trakt) že obnovljen in v uporabi. Predmet tega projekta je obnova severnega trakta in bastije, notranjega dvorišča gradu, pristav in okoliškega parka. Območje obdelave se nahaja v katastrski občini Turjak, št.k.o. 1711, na parcelah s številkami *1, *4, 4086, 55/3, 55/4, 44, 47, 55/2 ter 51.

Priključki na GJL se ustrezno prilagodijo oz. zgradijo na novo.

Predmet tega načrta so krajinske ureditve notranjega dvorišča gradu, pristav in okoliškega parka, ki vključujejo različne elemente oblikovanja zunanje ureditve (poti, dostopi, dvorišča, mulde, robniki, stopnišča, podesti, zidci, urbana oprema: ograje, klopi, pergole, koši za smeti in zunanja razsvetljava), ter zasaditve, ureditve zelenic, zeliščnih vrtov, brežin ipd..

Arboristični elaborat projekta in drevesna kirurgija nista predmet tega načrta.

Signalektika, informativne in usmerjevalne table prav tako niso predmet tega projekta.

10.3.2. OBSTOJEČE STANJE

Današnje stanje izhaja iz predvojnih ureditev parkovnih površin, ki so vidne na fotografijah. Po tem, ko je bil grad porušen in požgan, se površine okoli gradu niso več spreminjale, so samo še bolj propadale in se zaraščale. Gozd se je v tem času na več mestih samoniklo zarastel prav do gradu, predvsem ja južni strani. Prvotno so bile vse terase okoli gradu gole in je bila gozdna meja bistveno nižje, kar je bilo iz varnostnega in obrambnega vidika takrat pravilo. Skoraj v celoti so se ohranile terase z vkopano ledenico na S strani gradu. Deloma se je ohranila tudi poteza lipovega drevoreda, kjer nekaj dreves manjka, dve drevesi bo potrebno zamenjati ter jih nekaj dodati.

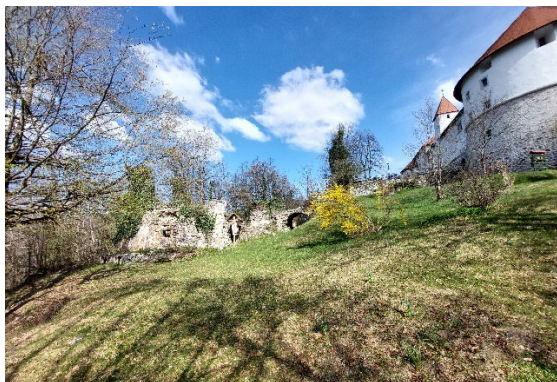
Na zahodni, vstopni strani se je ohranilo vstopno dvorišče z mogočno lipo, opornim zidom in dvoramnim kamnitim stopniščem proti spodnjemu delu pri konjušnici. Pred vhodom v grad je bil sodeč po fotografijah odstranjen originalni kamniti vstopni mostovž z vgrajenimi klopmi ter verjetno zasut obrambni jarek vzdolž zahodne fasade gradu. Prav tako je jasno, da je bil dovoz do vstopnega dvorišča dodatno nasut. Spodnji del ob konjušnici se je erozijsko posedel in se še komaj vidi nekdanja ureditev v urejenih terasah.

Pogled na vhodni portal iz vstopnega trga.

Stanje notranjega dvorišča s pogledom na kapelico.

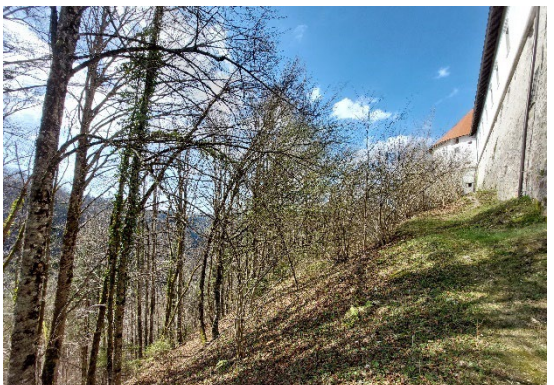
Pogled na ruševine konjušnice, mostovža in dvoramnih stopnic, ki se spuščajo iz vstopnega trga. Teren pada od Z proti najnižji točki J terase.

Ostanek lipovega drevoreda na severozahodni terasi in v teren vkopana ledenica.

Steza povezava med najnižjimi terasami in višjo severno teraso ob bastiji.

Pot ob južni fasadi vodi čez nasipe zgodovinskega preraščenega materiala.

POMEMBNI HISTORIČNI ELEMENTI

V okolici gradu je nekaj historičnih ostankov, ki pa žal bistveno ne razkrivajo samega zgodovinskega razvoja parka, saj so po našem mnenju mlajše starosti in ne segajo globoko v zgodovino gradu.

Ultimativni historični dokaz je topomorfno oblikovan teren v obliki teras in klančin, ki nedvomno dokazuje, da so površine okoli gradu imele določeno funkcijo, ki pa se je verjetno skozi stoletja spreminjala. Domnevamo, da se oblika terena ni toliko spreminjala, kot se je sama raba ali funkcija teh površin. Je pa stanje teh teras slabo, saj so se le te zaradi erozije in posedanja na več mestih izgubile, dodaten problem pa je velika količina odpadnega materiala, ki so ga (predvsem vzdolž južnega zidu) zmetali z gradu in ga je potrebno odstraniti.

Konjušnica je edini večji objekt, katerega ruševine danes pričajo o vzreji konj. Menda so tu imeli kobile in žrebeta. Žrebci so bili v drugem objektu, na lokaciji sedanjega lovskega doma.

Poleg ruševin konjušnice moramo omeniti čudovit mostovž z ločnim kamnitim obokom, ki je povezoval podstrešje konjušnice z vrtom na višji terasi. Domnevamo, da so tu hranili seno, dvomimo, da je bila na podstrehi oranžerija, kot trdijo nekateri viri.

Zelo dobro ohranjeni manjši objekt je nekdanja ledenica, vkopana v brežino teras na severni strani.

Ohranilo se je tudi nekaj grajenih kamnitih zidov, pod terasami na severni strani (ta je bil pred leti že prenovljen), oporni zid na južni strani vstopnega trga, ter oporni zidovi na JV delu pod teraso nekdanjega tenis igrišča. V tem delu so zidovi deloma porušeni in deloma zasuti in jih bo potrebno v sklopu arheoloških sondiranj odkopati.

Ohranilo se je tudi nekaj stopnišč; dvoravno stopnišče na južni strani vstopnega trga, manjše stopnice na južnem vrtu ter domnevno dvojno stopnišče na JV vogalu pri nekdanjem tenis igrišču, ki pa ju je potrebno še raziskati.

Zelo pomemben element je mali ribnik/bazen na SZ pomolu za lovskim domom, ki pa je verjetno mlajšega datuma, ker je obroba narejena iz betona.

Na dvorišču sta se ohranili dve cisterni v tleh gornjega dvorišča, na gornji je bil nekdanji vodnjak. Poleg tega sta se ohranila dva kamnita oporna zidova, ki premoščata višinsko razliko sicer dokaj strmega dvorišča. Prav tako so se ohranili ostanki kamnite mulde, ki pa so verjetno novejšega, poveljnega časa.

Ohranilo se je tudi nekaj vegetacije, predvsem veličastna večstoletna lipa na vstopnem trgu ter lipov drevored na severni strani na spodnji terasi. Ta je bil že saniran, originalna so še 4 drevesa, dve (na skrajni vzhodni strani) sta v dobrem stanju, dve drevesi na vzhodni strani pa sta v slabšem stanju in se ju prav tako sanira in ohrani. Tri drevesa lipe so bila sajena kasneje in so mlajša (in manjša). Za dopolnitev prvotne linije drevoreda bo potrebno dosaditi 2 drevesi lipe, večjih dimenzij.

Potrebno je še omeniti elemente ureditev, ki danes niso več vidni v prostoru, so pa bili del predhodnih ureditev gradu in so mu dajali tudi značilni videz v preteklih obdobjih. Pričanja o teh elementih so bodisi dokazi arheoloških raziskav ali arhivske fotografije. Enega od elementov sestavlja obrambni jarek in vstopni mostovž s klopki in kamnitimi loki, drugi element je razgledna ploščad ob Turjaški lipi

Mogočna večstoletna lipa na vhodnem trgu, pod katero so po zgodovinskih pričevanjih bila urejena tudi sedišča ter razgledišče.

Podporni zid notranjega dvorišča, element vodnjaka in stanje notranje fasade bastije.

Pogled iz vhodnega trga na ruševine konjušnice z mostovže. Preraščene dvoramsne stopnice vodijo do terensko padajočejužne terasaste ureditve, danes že davno preraščene.

Severozahodna terasa z drevoredom lip.

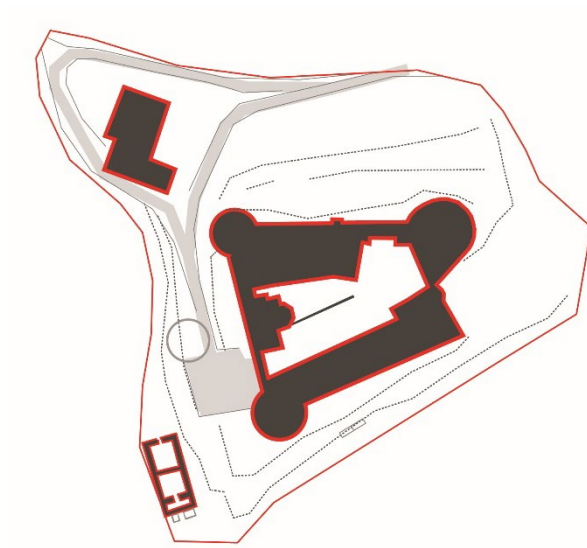

Podporni zid terase z zgodovinskim tenis igriščem na vzhodu. Ob zidu vodi pot do nižje ležeče vasi na severni strani.

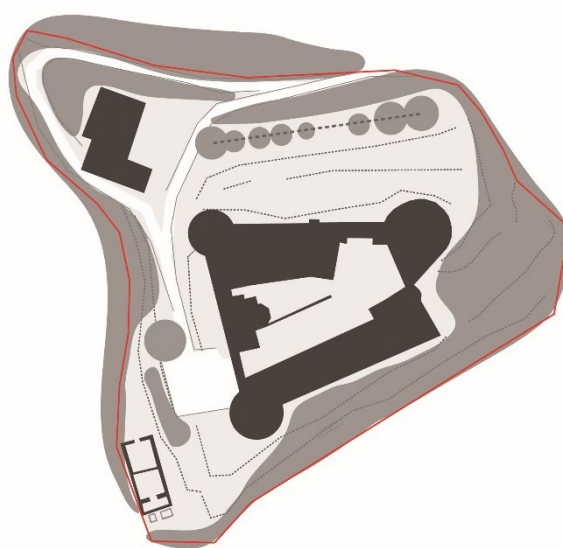

Ostanek grajenega vodnega elementa krožne oblike. Nahaja se nekoliko nižje od današnjega lovskega doma v smeri zahoda.

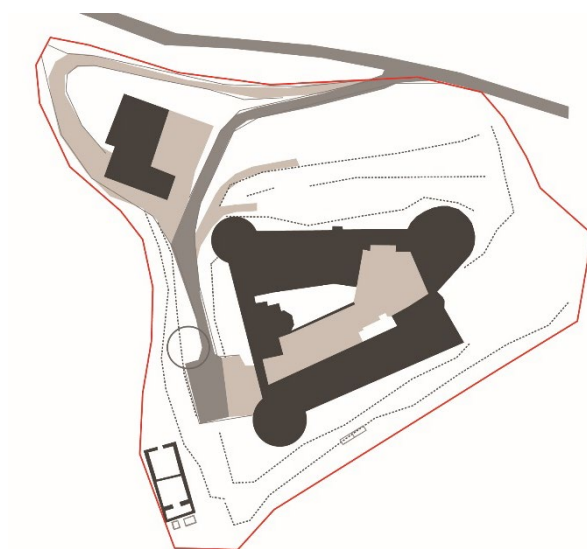
INVENTARIZACIJA DANAŠNJEGA STANJA

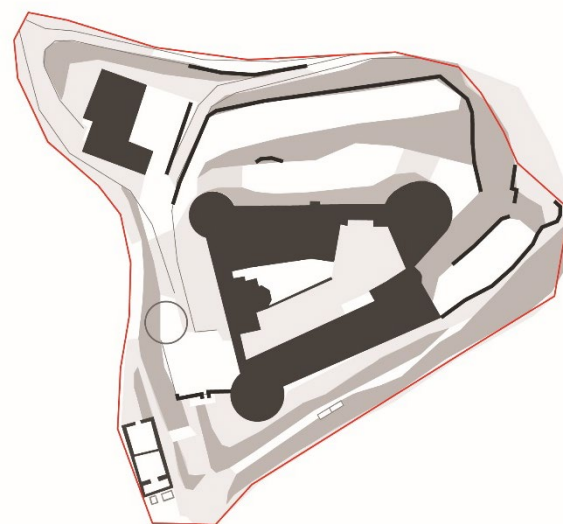
Grajeni elementi: grad, lovski dom in ruševine konjušnice.

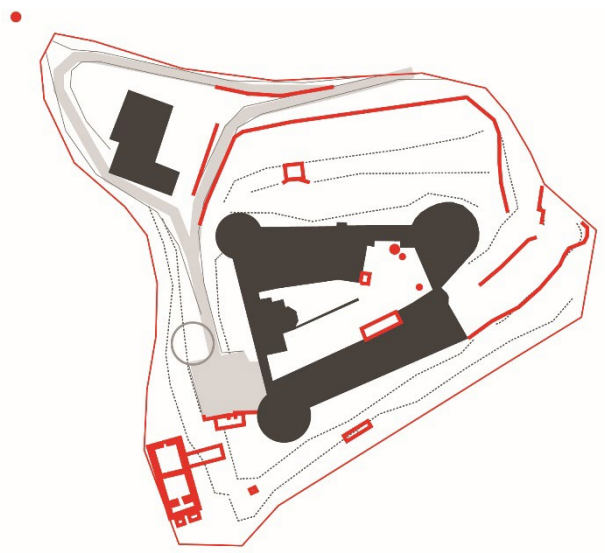
Zelene površine in meja gozdnega roba.

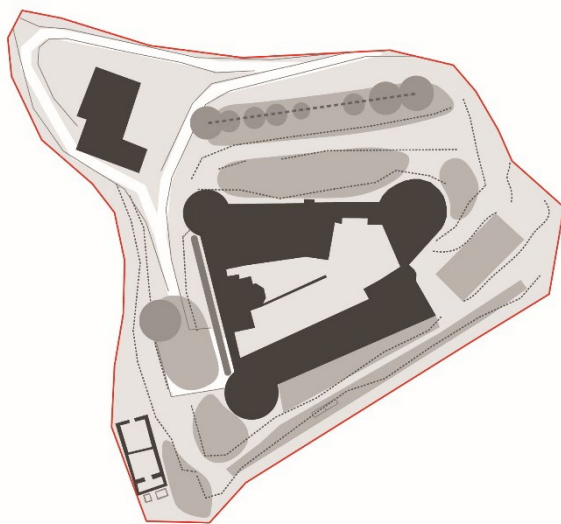
Pohodne tlakovane in peščene površine.

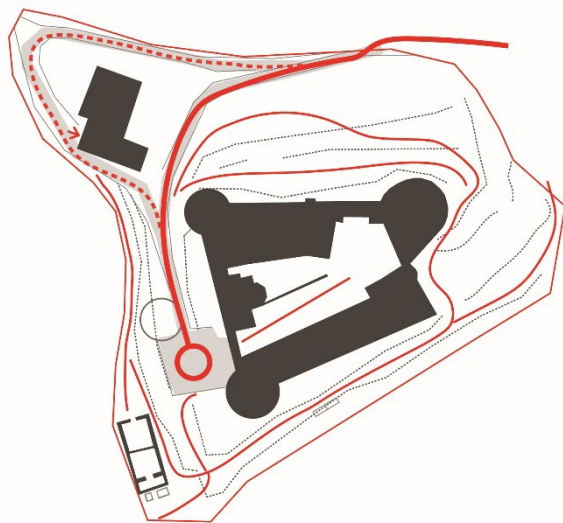
Brežine in terase v terenu.

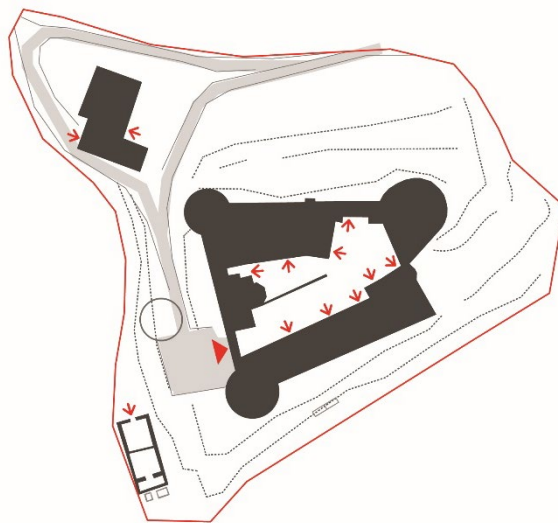
Ohranjeni grajeni elementi zgodovinskega pomena.

Ohranjene zelene površine zgodovinskega pomena.

Povezave in dostopi do objektov in elementov.

Vhodi in vstopi v objekte in elemente.

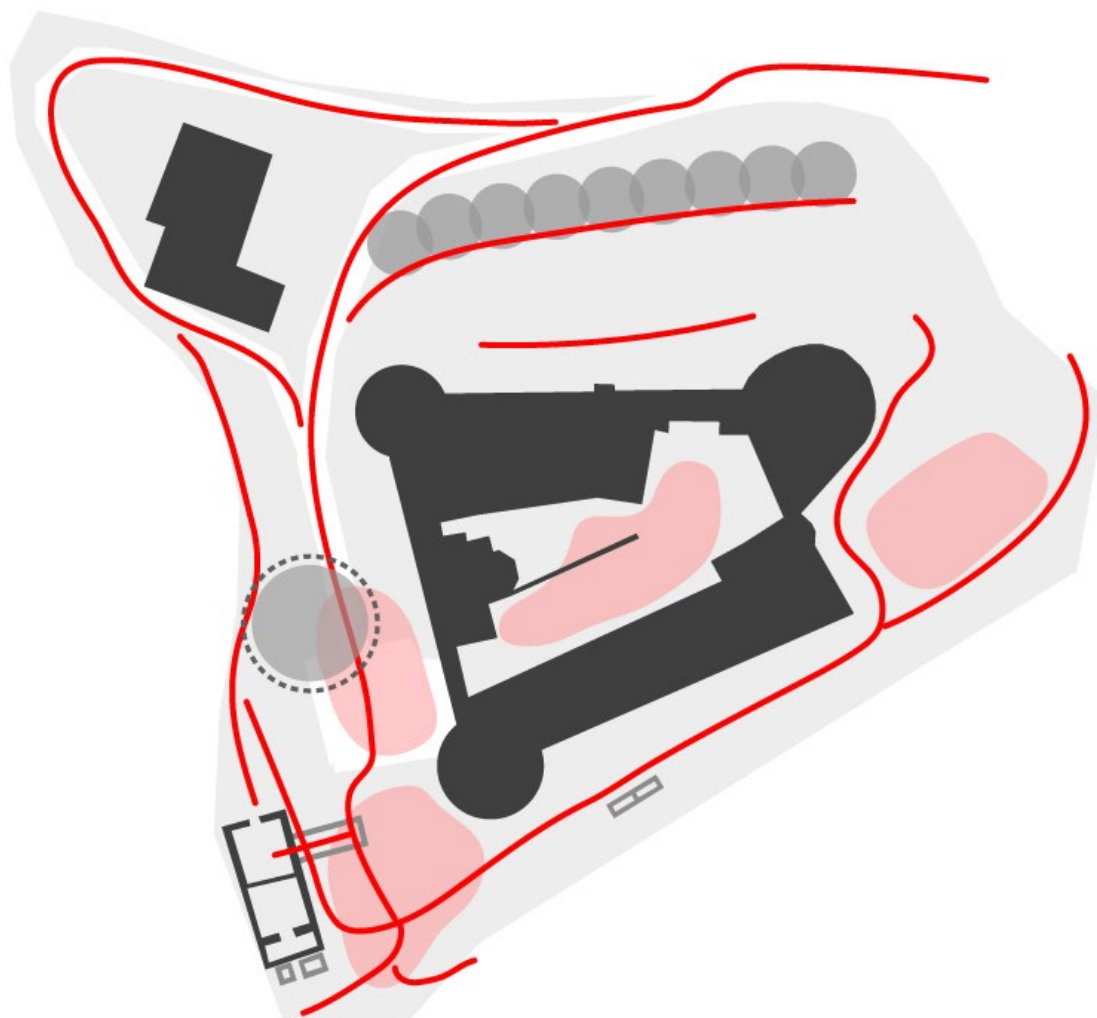
10.3.3. KONCEPT

Prenova historičnih parkov in objektov se mora za bolj natančno rekonstrukcijo opirati na zgodovinske vire. Če viri niso zanesljivi ali so pomanjkljivi, potem je v sodelovanju z ZVKD in naročnikom možno narediti interpretirano rekonstrukcijo. Ta je kompromis med razpoložljivimi zgodovinskimi podatki, strokovnem znanju o oblikovanju in materialih tistega časa ter odločitvijo, katero zgodovinsko obdobje se interpretira.

Poleg navedenega je potrebno upoštevati tudi samo funkcijo ali namembnost gradu danes, ki bo bistveno drugačna, kot je bila nekoč. Torej ne samo, da se interpretira zgodovina, prenova mora tudi upoštevati novo funkcijo, ki jo bo grad imel.

Večina podatkov in virov izhaja iz začetka in sredine 20. stoletja, do konca 2. svetovne vojne, saj so za to obdobje na voljo tudi fotografije. Če se odločimo za rekonstrukcijo starejših zgodovinskih obdobj, recimo srednjega veka, potem je jasno, da bo potrebno interpretirati nekdanjo ureditev parka, prilagojeno za turistično in muzejsko dejavnost.

Želja ali namera projektantov je, da bi v sklopu tega projekta prenovili ali osvežili ključne elemente kompleksa gradu Turjak na način, da bi ta interpretirana rekonstrukcija stilizirano odražala neko zgodovinsko obdobje in hkrati bila primerna in funkcionalna za današnjo namembnost gradu. Ključni elementi prenove so navedeni v nadaljnjem tekstu in grafikah.

10.3.4. ZASNOVA

Zasnova ureditve kompleksa gradu Turjak je podana v naslednjih sklopih:

1) Prenova notranjega dvorišča gradu Turjak

Dvorišče se zadržano prenovi v funkciji rekonstrukcije notranjega trga gradu na način, da ta služi tudi novi namembnosti (muzej, galerija, gostinski lokal, hotel...) Celotno dvorišče se uredi po recepturi vodno vgrajevanega peska, ki zagotavlja izjemno stabilnost in trajnost. Odvodnjavanje se rešuje s kamnitimi muldami. Restavrirata se oba kamnita zidova, na lokaciji vodnjaka se postavi nov stiliziran kamniti (ali betonski / kovinski) vodnjak s tlakovanim platojem in stopnicami.

2) Prenova in ureditev vstopnega trga

Vstopni trg se prenovi višinsko, oblikovno in materialno. Vstopni trg bo peščen, urejen po tehnologiji vodno vgrajevanega peska. Na trgu ne bo več parkirišča, razen dveh parkirnih mest za gibalno ovirane. Trg bo z vozili dostopen za intervencijo, dostavo in servisne storitve.

3) Rekonstrukcija vstopnega mostovža in obrambnega jarka

Stilizirano se rekonstruira vstopni mostovž in nakaže nekdanji obrambni jarek.

Predlagamo, da se mostovž stilizirano rekonstruira (dvostranski zid z notranjim sediščem in podaljšanimi loki v tlaku), kot je razvidno iz predvojnih fotografij. Po delni liniji zahodne (vstopne) fasade gradu se izvede stilizirani obrambni jarek v obliki zatravljenega konkavne depresije in deloma znižanega travnega terena ob fasadi, na obeh straneh mostovža. Obrambni jarek se lahko delno napolni z vodo ob deževju.

4) Sanacija in prezentacija lipe

Veličastna Turjaška lipa in ožje območje rastišča se sanira, dovozna pot se prestavi bolj proti gradu, ter se s tem zagotovi večji odmik od drevesa (predmet raziskav območja korenin).

Okoli lipe, vzdolž ceste se uredi varovalna ograja, ki onemogoča zadrževanje okoli lipe a prepušča poglede. Razgledni plato je urejen na varni razdalji od lipe na vstopnem trgu z ureditvijo klopi, informativne table in pogledi proti zahodu ter gradu. Z ograjo se zaščiti drevo ter površinski koreninski sistem.

5) Zaščita in sanacija ruševin konjušnice ter mostovža (del projekta arhitekture)

Ruševina nekdanje konjušnice se restavrira in konservira ter ožje območje uredi z nekdanjimi potmi v pesku. Mostovž se sanira, na njem pa se postavi pomol iz lahke konstrukcije kot nadaljevanje mostovža, ki bi segal v notranjost ruševine (na streho bodočega servisnega objekta) in simbolno nakazoval vstop v podstrešje konjušnice. Elementi pomola in podesta pri lipi so oblikovno in materialno usklajeni.

6) Rekonstrukcija teras in poti na južni strani gradu

Terase južnega vrta, kjer so bili nekdanj pridelovalni vrtovi se topografsko in nivojsko rekonstruira ter poveže s prenovljenimi peščenimi potmi. Te se navezujejo na dvoramno kamnito stopnišče, ki se ga prav tako rekonstruira. Peščene poti se uredi s tehnologijo vodno vgrajevanega peska. Na terasi pod stolpom se uredijo tudi zeliščni vrt in gredice za potrebe gostinskega lokala v gradu. Elementi ograj se uredijo v kovini/kortenu, oblikovno skladni s preostalimi elementi opreme.

7) Rekonstrukcija terase in zidov nekdanjega tenis igrišča

Ponovno se vzpostavijo nekdanje poti, ki so povezovale južne vrtove z vzhodnim delom gradu in naprej z vasio Turjak. Glavna pot je potekala od konjušnice po južni strani mimo gradu in tenis igrišča v smeri vasi Turjak. Druga pot je potekala od stopnišča pod vstopnim trgom okoli južnega obrambnega stolpa, ob južnem zidu gradu ter se pri tenis igrišču navezala na glavno pot.

Za izvedbo obeh poti je potrebno najprej odstraniti ruševine in gradbene odpadke, ki v obliki preraščenih deponij ležijo pod južnim obzidjem.

8) Ureditev dostopa na JV strani gradu

Ena od poti je nekoč povezovala glavno južno pot s teraso tenis igrišča ter navzgor okoli bastije do travne terase pod grajskim grbom. Na geodetskem posnetku sta vidni dve stopnišči, ki pa ju v naravi ni, saj je teren zasut. Ta del bo potrebno skupaj z arheologi odkopati in glede na izsledke urediti dostope in poti. Predvidena je rekonstrukcija terase nekdanjega tenis igrišča, vzpostavitev travnate površine in stilizirana oznaka poligona igrišča z nivojskimi betonskimi robniki v travi. Prav tako se sanira/rekonstruira obstoječi zid pod igriščem. Pot proti bastiji se uredi v peščeni izvedbi, deloma s stopnišči ali po obstoječi skalni podlagi.

9) Ureditev prezentacija vzhodnega platoja ob bastiji

Travni plato na vzhodni strani bastije se uredi kot razgledna ploščad z ustrezno minimalistično urbano opremo. Dolga polkrožna klop bo služila posedanju in ogledu okolice gradu v smeri vzhoda in na drugi strani občudovanju originalnega grba na zidu bastije.

10) Obnova vzhodnih teras, lipovega drevoreda ter ledenice

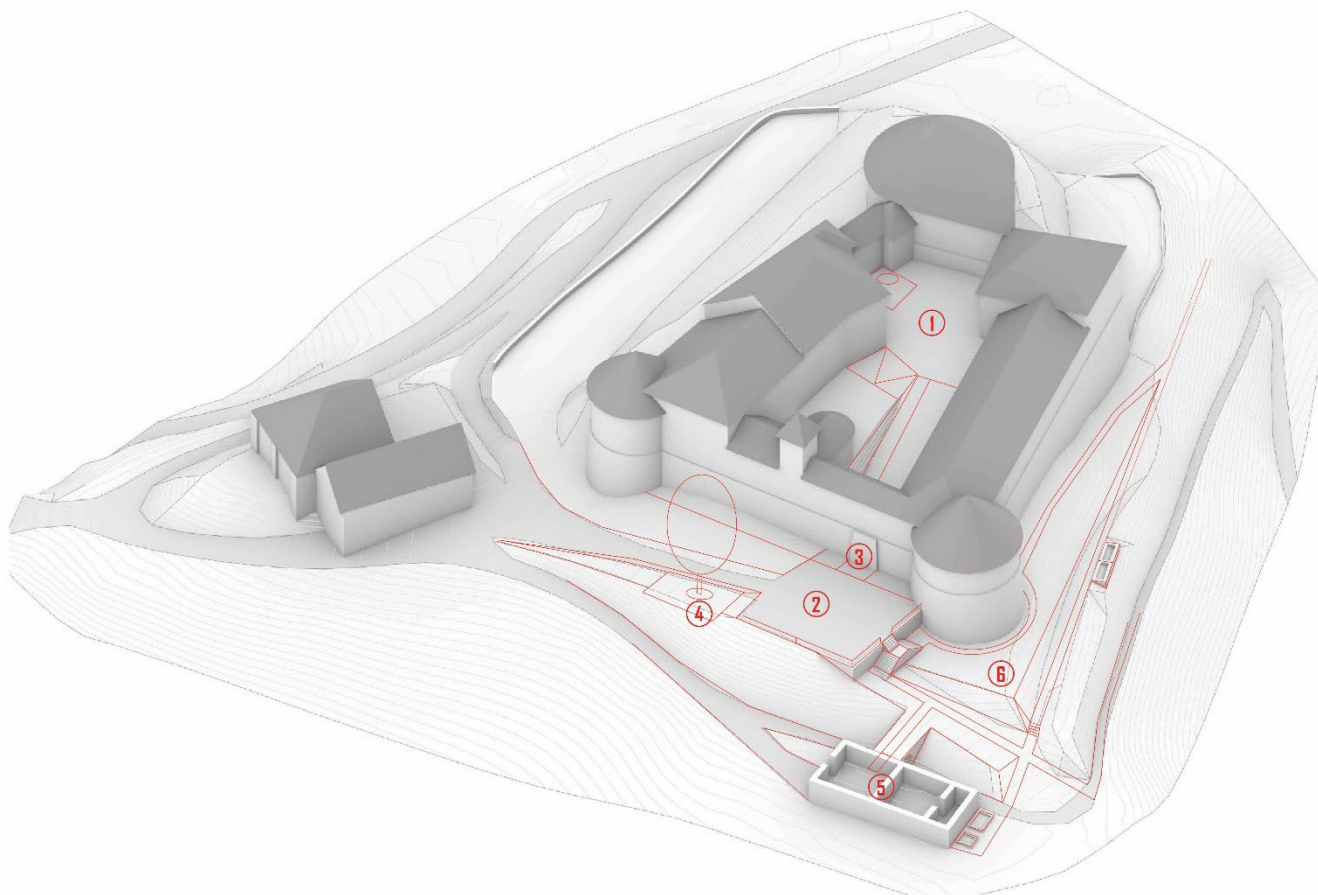
Pravzaprav je ta del še najbolj ohranjen. Teraso in brežino se obnovijo samo z minimalnimi zemeljskimi deli, uredi se nova dvosmerna diagonalna pešpot, ki bo povezovala obe terasi. Sedanje peščene poti /dovoze s ceste se odstrani in se obe terasi uredi izključno v travni površini. V celoti se obnovi lipov drevored. Za vzpostavitev celotne linije drevoreda se dosadi še dodatne 4 lipe. Nekdanja ledenica v brežini med spodnjo in gornjo teraso je pravzaprav v odličnem stanju in je potrebna samo osvežitve, ter prenove vhoda.

11) Odstranitev pomožnega objekta lovskega doma in ureditev parkirišča (del projekta arhitekture)

Na lokaciji pomožnega objekta lovskega doma se po odstranitvi uredi večji plato, ki bo urejen kot parkirišče za 9 vozil za potrebe nove namembnosti objekta. V sklopu tega območja se pogleda tudi nekdanjo spodnjo pot, ki povezuje lokalno cesto z gradom in se jo po sanira za potrebe servisne dejavnosti.

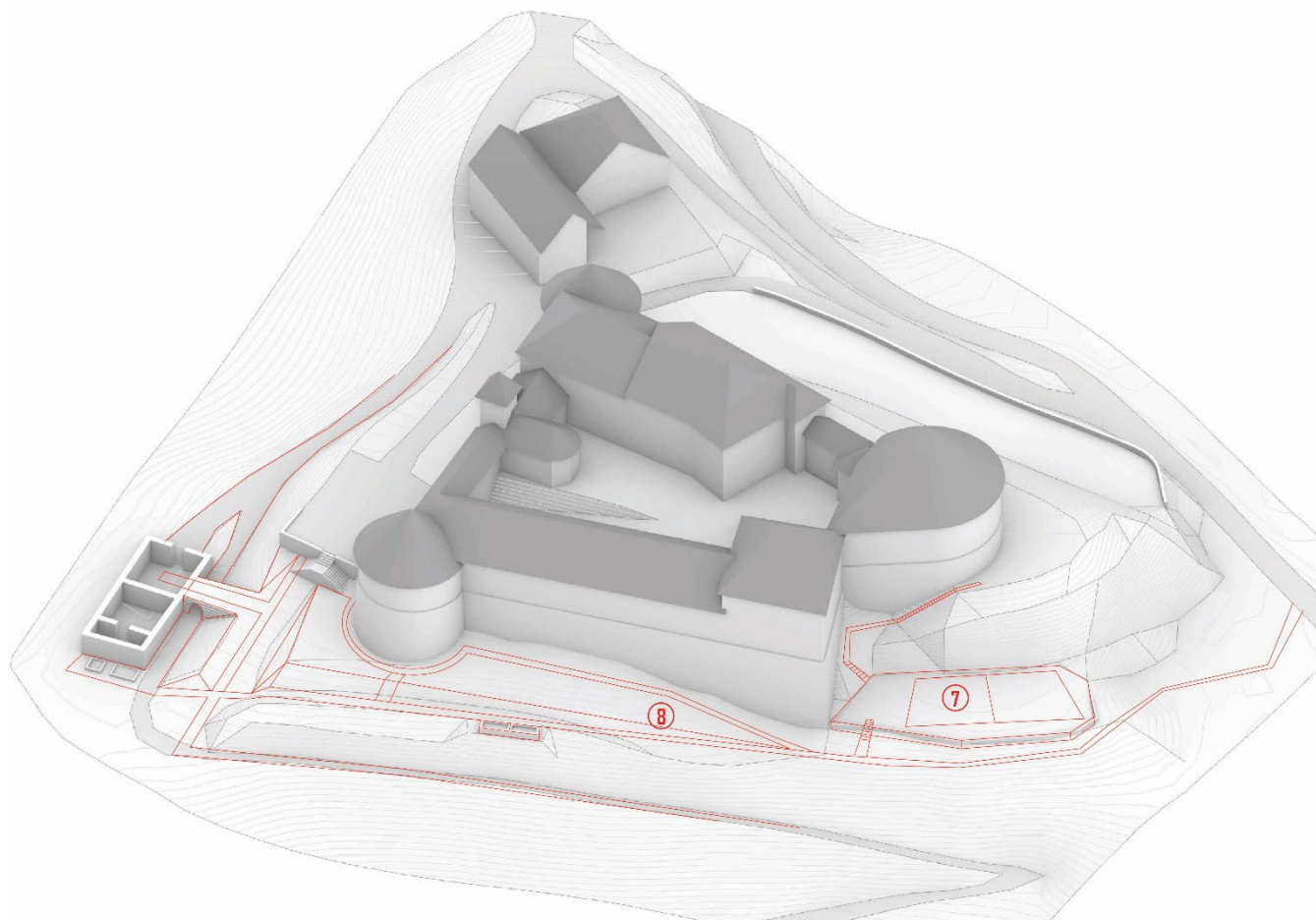
12) Rekonstrukcija in ureditev območja krožnega vodnega elementa

Pomol pod lovskim domom se očisti zaraščene vegetacije in bazen ustrezno sanira. Lokacijo se s peščeno potjo poveže z grajskim kompleksom.

SHEMATSKI PRIKAZI PREDLAGANIH PROSTORSKIH UREDITEV**PRIKAZ 1 - ZAHODNE TERASE IN VSTOPNI TRG**

- 1) Prenova notranjega dvorišča gradu Turjak
- 2) Prenova in ureditev vstopnega trga
- 3) Rekonstrukcija vstopnega mostovža in obrambnega jarka
- 4) Sanacija in zaščita lipe
- 5) Zaščita in sanacija ruševin konjušnice ter mostovža (del projekta arhitekture)
- 6) Rekonstrukcija teras in poti na južni strani gradu, ureditev zeliščnega vrta

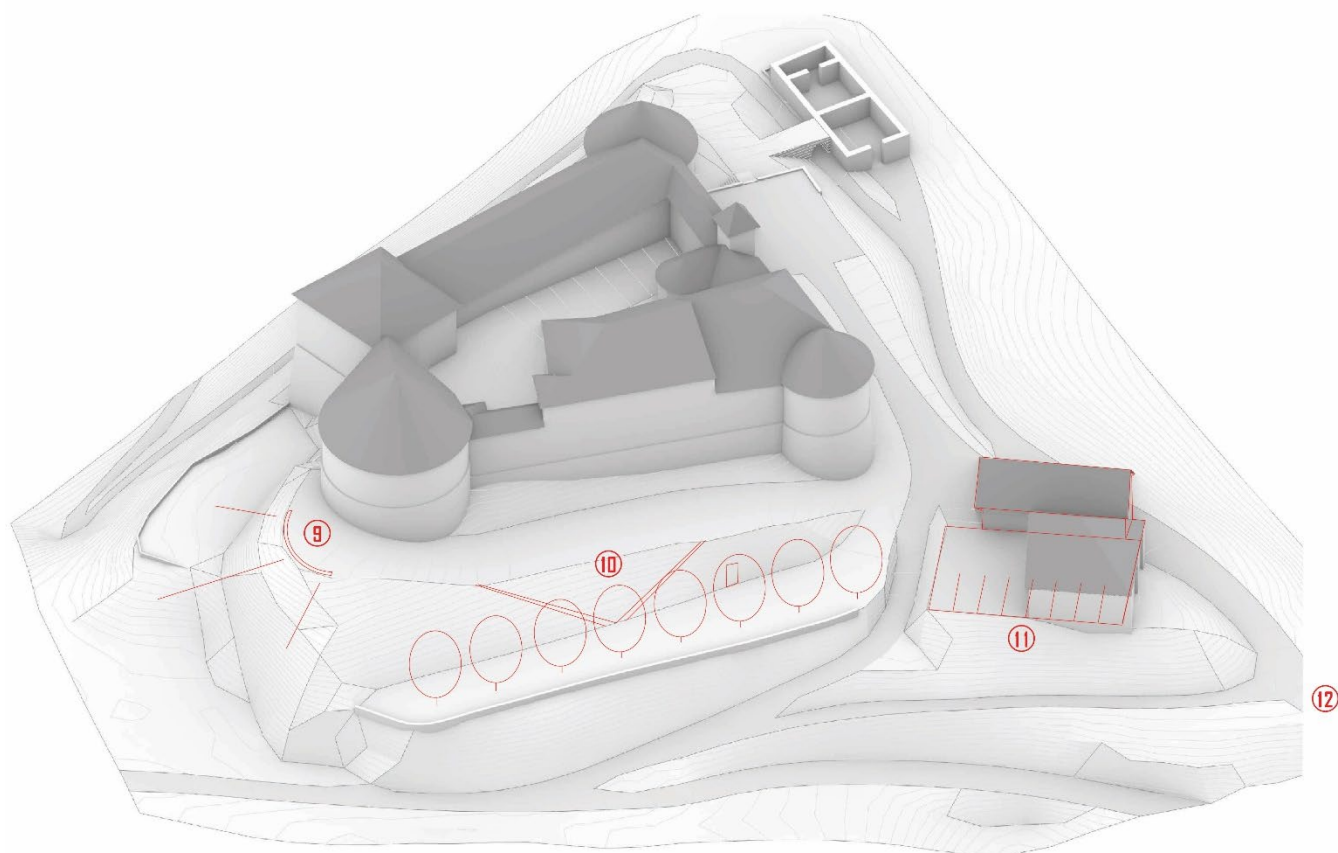
PRIKAZ 2 - JUŽNIE TERASE IN TENIS IGRISČE

7) Rekonstrukcija terase in zidov nekdanjega tenis igrišča

8) Ureditev dostopa na JV strani gradu

PRIKAZ 3 - SEVERNE TERASE IN LOVSKI DOM

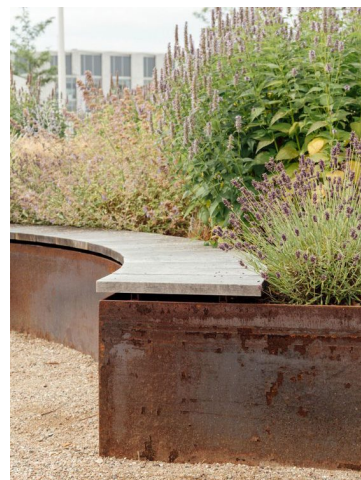
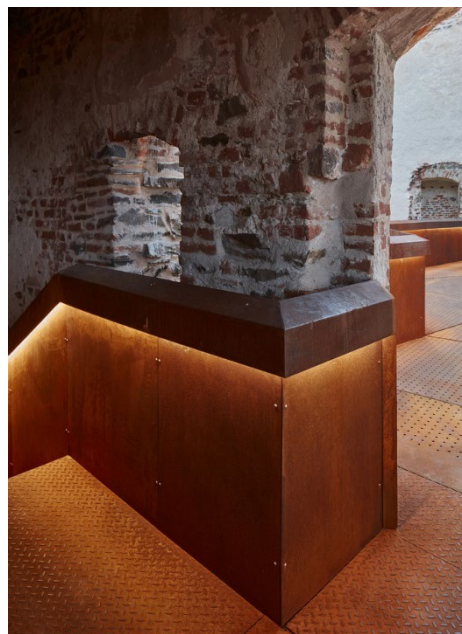
- 9) Ureditev prezentativnega vzhodnega platoja ob bastiji
- 10) Obnova vzhodnih teras, lipovega drevoreda ter ledenice
- 11) Odstranitev pomožnega objekta lovskega doma in ureditev parkirnih površin
- 12) Rekonstrukcija in ureditev območja krožnega vodnega elementa

BRUTO

KRAJINSKA ARHITEKTURA d.o.o.
www.bruto.si

investitor: Ministrstvo za kulturo, Maistrova ulica 10, 1000 Lj
objekt: Grad Turjak s parkom in pripadajočimi pristavami
št.načrta: 05-23

REFERENČNI MATERIALI

10.3.5. SKLADNOST

Skladnost predlaganih rešitev s pridobljenimi projektnimi pogoji

Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Ljubljana,

Št.: 3407-147/2023-2

Datum: 12. 5. 2023

izdaja na osnovi 30. člena Gradbenega zakona (Uradni list RS, št. 61/17, 72/17 – popr., 65/20, 15/21 – ZDUP in 199/21 – GZ-1) in v povezavi z 21. členom Zakona o gozdovih (Uradni list RS št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – DRZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 24/15, 9/16 – ZGGLRS in 77/16) naslednje projektne pogoje:

1. Načrtovane posege v gozdu in gozdnem prostoru je potrebno izvesti v minimalnem potrebnem obsegu tako, da bo poseg v prostor čim manjši, da bo potrebna čim manjša krčitev gozda in da ne bodo ogrožene funkcije gozdov.

Z načrtovanimi deli se večinoma ne posega v območje gozda, razen pri ureditvi južnega vrta, kjer se z rekonstrukcijo teras in poti posega na gozdno zemljišče s parc. št. 51 k.o. Turjak.

V večji meri se ohranja oziroma nadomesti vegetacija, ki jo je zaradi potreb gradnje nujno odstraniti oziroma bo tako določeno v arborističnem elaboratu. Sanira se gozdni rob in del vegetacije na brežinah, območje teras grajskega hriba se zatravi in po robovih se smiselno dopolni vzorec obstoječe vegetacije v strukturi obmejnih živic, posameznih dreves in grmovnega sestoja za stabilizacijo nasipov bankin/brežin dostopnih poti in teras. V primeru odstranitve drevesne vegetacije, se podzemne dele koreninskega sistema/panje, pusti v terenu kot proti-erozijski ukrep, v kolikor se v sklopu novih ureditev bistveno ne spreminja sama konfiguracija in višinska regulacija terena.

2. V primeru potrebe po krčitvi gozdnega drevja je treba pridobiti s strani Zavoda ugotovitveno odločbo, v kateri se določi količino in strukturo dreves za posek. Le-to izda Zavod na podlagi dokončnega gradbenega dovoljenja. Vlogo za izdajo ugotovitvene odločbe se odda pisno na naslov Zavod za gozdove Slovenije, OE Ljubljana, Tržaška cesta 2, 1000 Ljubljana. Vlogi mora biti priloženo naslednje:

- dokazilo o plačilu upravne takse v znesku 22,60 EUR (taksa se plača na podračun št. SI56 01 100 1000315637, referenca in sklic SI11 23426-7111002, za namen: upravna taksa za krčitev gozda, prejemnik: Upravne takse RS) ali navedba pravne podlage, na kateri je stranka oproščena plačila takse;
- gradbeno dovoljenje s potrdilom o dokončnosti.

Za potrebe krčitve gozdnega drevja bo pred izvedbo del pridobljena ugotovitvena odločba, po pridobitvi pravnomočnega gradbenega dovoljenja.

3. Odlaganje viškov odkopane zemlje, gradbenih odpadkov in gradbenega materiala v gozdu ni dovoljeno (18. člen ZG). Morebitne panje in druge ostanke, ki bi nastali pri gradnji, je potrebno odpeljati na urejeno deponijo odpadnega gradbenega materiala. Razprostiranje morebitnih viškov odkopane zemlje po gozdni površini ali obsipanje koreninikov stoječega gozdnega drevja ni dovoljeno.

Pogoj bo upoštevan pri Načrtu organizacije ureditve gradbišča in v sklopu nadzora izvedbenih del.

4. V območju življenjskega prostora velikih zveri je treba odlaganje organskih odpadkov urediti tako, da se rjavemu medvedu prepreči dostop do njih.

Pogoj bo upoštevan v PZI fazi projektiranja v sklopu Načrta Arhitekture, krajinske arhitekture in načrta ZU za ureditve zbiranja komunalnih odpadkov/ekološkega otoka Gradu in lovskega doma. Ureditev ekološkega otoka se izvede skladno s potrebami dopolnjene aktivnosti grajskega kompleksa, da se zagotovi zadostna kapaciteta. Ekološki otok se predvidi v sklopu prenovljenega lovskega doma, se ga ogradi s pregrado, ki divjim zverem preprečuje dostop do njih, ter se ga vizualno zastre.

5. Kjer bo potrebna krčitev drevja, je potrebno na novo osnovati stabilen gozdni rob. Le tega je potrebno sanirati stopničasto in sonaravno oziroma ponovno vzpostaviti z avtohtonimi in rastišču primernimi drevesnimi ter grmovnimi vrstami. Upoštevati je treba omejitve vnosa rastlin, rastlinskih proizvodov in nadzorovanih predmetov, s katerimi se lahko prenašajo škodljivi organizmi, ki pomenijo nevarnost za zdravstveno varstvo rastlin (14. in 15. člen Zakona o zdravstvenem varstvu rastlin; Uradni list RS, št. 62/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/10, 40/14 – ZIN-B in 21/18 – ZNOrg).

Pogoj bo upoštevan v pripravi PZI projektne dokumentacije načrta KA, ter pri sami izvedbi zasaditvenih del. Pri projektiranju bodo upoštevani specifični prastorski pogoji, predvsem rastišč na brežini, katerim bo prilagojena sestava gozdnega roba in stopničenja.

6. Pri novih zasaditvah v sklopu zunanje ureditve ob objektu naj bo upoštevan izbor avtohtonih drevesnih in grmovnih vrst.

Pogoj bo upoštevan v pripravi PZI projektne dokumentacije načrta KA s končnim izborom drevesne in grmovne vegetacije zasaditvenega načrta. Izbor bo vseboval avtohtone drevesne in grmovne vrste, ter upošteval druge faktorje varnosti in ekološkega vidika (alergenost, strupenost, sezonski interes, čebelja paša / hrana za ptice, historični vidik, odpornost na vremenske vplive ipd.)

7. Poseganje v območje varovalnih gozdov ni dovoljeno, razen v primeru predhodno pridobljenega dovoljenja s strani Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (9. člen Uredbe o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom; Uradni list RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13, 39/15 in 191/20).

Poseg v območje varovalnega gozda ni predviden. Predviden je delni poseg v robove zavarovanega območja širokolistne lobodike, vendar le v obsegu vzpostavitve historičnih povezav poti in zatravljenih teras.

Vlogi za izdajo mnenja mora investitor priložiti del projekta DGD, iz katerega je razvidno, da so projektni pogoji ustrezno upoštevani.

Upoštevana. Projektni pogoji so opisani v tehničnem poročilu, v poglavju Skladnosti.

MINISTRSTVO ZA NARVNE VIRE IN PROSTOR
DIREKCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VODE
Sektor območja srednje Save

Št.: 35506 – 1091 /2023 – 3
Datoteka: 35506-1091-2023

1. Po podatkih opozorilne karte erozije in opozorilne karte verjetnosti pojava plazov, izhaja da je obravnavano območje erozijsko ogroženo oz., da na njem obstaja nevarnost plazenja terena. Zato je potrebno, skladno s 7. členom Pravilnika o vsebini vlog za pridobitev projektnih pogojev in pogojev za druge posege v prostor ter o vsebini vloge za izdajo vodnega soglasja (Uradni list RS, št. 25/09; v nadaljevanju: pravilnik), izdelati geološko poročilo, ki bo definiralo dejansko ogroženost območja. Iz poročila mora biti razvidno mnenje glede ustrezne odvodnje vseh vrst voda, ugotovitve elaborata pa je potrebno upoštevati pri pripravi DGD projektne dokumentacije,

- Za preprečevanje nastanka erozije v času gradnje in uporabe objekta, morajo biti načrtovani ukrepi v skladu s 87. členom Zakona o vodah (Ur. list RS, št. 67/02, 2/04-ZZdl-A, 41/04-ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15, 65/20 in 35/23 – odl. US; v nadaljevanju: ZV-1) in sicer na tak način, ki zmanjšuje možnost nastajanja erozije in oblikovanja hudournikov, na čim manjšo možno mero.
- Na plazljivem območju se, skladno z 2. odstavkom 88.člena ZV-1, ne sme posegati v zemljišče tako, da bi se zaradi tega sproščalo gibanje hribin ali bi se drugače ogrozila stabilnost zemljišča. S tem v zvezi morajo biti v projektu za pridobitev mnenja obdelani vsi ukrepi za eliminacijo morebitnih negativnih vplivov na samo gradnjo in okolico nasplah.

Pogoj je upoštevan v projektni dokumentaciji načrta krajinske arhitekture in 2/2 NAČRTU S PODROČJA GRADBENIŠTVA - načrt zunanje ureditve. Pri rešitvah odvodnje in posegov v prostor z ureditvami terena, se dosledno upošteva PP DRŠV in mnenje glede ustrezne odvodnje vseh vrst voda, ter usmeritve geološko – geotehničnega poročila (5. geotehnični pogoj posegov, GEODINŽENIRING d.o.o., št. poročila 82686, Ljubljana, julij 2023).

2. Pri pripravi dokumentacije za izdajo mnenja je potrebno upoštevati Pravilnik o podrobnejši vsebini dokumentacije in obrazcih, povezanih z graditvijo objektov (Ur. list RS, št. 36/18, 51/18 – popr., 197/20 in 199/21 – GZ-1), ter Pravilnik o vsebini vlog za pridobitev projektnih pogojev in pogojev za posege v prostor ter o vsebini vloge za izdajo vodnega soglasja (Ur. l. RS, št. 25/09).

Pogoj je upoštevan pri pripravi dokumentacije za izdajo mnenj in projektnih pogojev.

3. Odvajanje padavinskih voda z utrjenih površin je potrebno urediti v skladu z 92. členom ZV-1 in sicer na tak način, da bo v čim večji možni meri zmanjšan hipni odtok padavinskih voda z utrjenih površin, kar pomeni, da je potrebno predvideti ponikanje (če je glede na sestavo tal možno) oz. zadrževanje pred iztokom v kanalizacijo ali površinske odvodnike.

Pogoj je upoštevan s predvideno zasnovo tlakov (večina utrjenih površin je peščenih) in zbirnimi elementi padavinske vode - meteorne odvodnje (mulde, zbirni kanali in zbirne kanalete, vodnjaki in vodni zadrževalniki, ponikovalna polja), ki so podrobneje obravnavani v 2/2 NAČRTU S PODROČJA GRADBENIŠTVA - načrt zunanje ureditve.

4. Projektna rešitev odvajanja in čiščenja odpadnih voda mora biti usklajena z Uredbo o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo (Uradni list RS, št. 64/12, 64/14, 98/15, 44/22 – ZVO-2 in 75/22) ter Uredbo o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode (Uradni list RS, št. 98/15, 76/17, 81/19, 194/21 in 44/22 – ZVO-2). Vse odpadne vode morajo biti obvezno priključene na javni kanalizacijski sistem, v kolikor ta obstaja, oziroma zagotoviti priključek odpadnih voda na javni kanalizacijski sistem takoj, ko bo to mogoče. Na območju, kjer ni javne kanalizacije, mora investitor zagotoviti, da se za komunalno odpadno vodo pred odvajanjem neposredno ali posredno v vode izvedejo ukrepi v skladu predpisom, ki ureja odvajanje in čiščenje komunalne odpadne vode.

Pogoj je upoštevan v 2/2 NAČRTU S PODROČJA GRADBENIŠTVA - načrt zunanje ureditve. Uredi se nova mala komunalna čistilna naprava v območju lovskega doma.

5. Vsi posegi v prostor morajo biti načrtovani tako, da ne pride do poslabšanja stanja voda in da se ne onemogoči varstva pred škodljivim delovanjem voda, kar mora biti v projektni dokumentaciji ustrezno prikazano in dokazano (5. člen ZV-1).

- V projektu za pridobitev gradbenega dovoljenja mora biti tekstualno in grafično ustrezno obdelana in prikazana situacija vseh obravnavanih objektov z vso zunanjo ureditvijo. Prikazana mora biti rešitev odvoda vseh vrst voda (padavinskih, fekalnih, voda iz drenaž...) s priloženimi detajli in definiranimi tipi posameznih elementov (peskolov, ponikalnica, MKČN...).

Pogoj je upoštevan v 2/2 NAČRTU S PODROČJA GRADBENIŠTVA - načrt zunanje ureditve. Uredi se nova mala komunalna čistilna naprava v območju lovskega doma, ter površinska odvodnja padavinske vode tlakovanih delov preko zbirnih kanalov/muld v ponikovalna polja ter na južni strani kontrolirano oz. čim bolj razpršeno izpusti v pobočje izven obsega umetnih nasutij, torej v območje dolomita. Pri rešitvah odvodnje in posegov v prostor z ureditvami terena, se dosledno upošteva PP DRSV in usmeritve geološko – geotehničnega poročila (GEOINŽENIRING d.o.o., št. poročila 82686, Ljubljana, julij 2023).

- Odpadni material, ki bo nastal pri rekonstrukciji objektov naj se odpelje na za to primerno deponijo in naj se odlaga na mesta, ki ne bodo v nasprotju z načeli varstva okolja in ne bo povzročalo škode tretjim. Nikakor pa se ne sme zasipati katerega koli odvodnega, močvirnega, poplavnega zemljišča in se ne sme odlagati na brežine vodotoka.

Pogoj bo upoštevan v načrtu ureditve in organizacije gradbišča.

- V projektni dokumentaciji morajo biti predvidene morebitne začasne deponije viškov zemeljskega materiala v času gradnje, ki jih je potrebno urediti tako, da se ne pojavlja erozija in da ni oviran odtok zalednih voda. Deponije ne smejo biti locirane na vodnem in priobalnem zemljišču. Predvideni in zagotovljeni morajo biti vsi potrebni varnostni ukrepi in taka organizacija na gradbiščih, da bo preprečeno onesnaževanje voda, ki bi nastalo zaradi transporta, skladiščenja in uporabe tekočih goriv in drugih nevarnih snovi oziroma v primeru nezgod predvideti in zagotoviti takojšnje ukrepanje za to usposobljenih delavcev. Vsa začasna skladišča in pretakališča goriv, olj in maziv ter drugih nevarnih snovi morajo biti zaščitena pred možnostjo izliva v okolje.

Pogoj bo upoštevan v načrtu ureditve in organizacije gradbišča.

- Zagotoviti je potrebno, da se po končani gradnji odstranijo vse za potrebe gradnje postavljene provizorije in odstranijo vsi ostanki začasnih deponij. Vse z gradnjo prizadete površine je potrebno krajinsko ustrezno urediti.

Pogoj bo upoštevan v načrtu ureditve in organizacije gradbišča, s pravilnim sosledjem izvedbe posameznih del in primerne vzpostavitve rastiščnih pogojev na območjih komprimiranih s strojno mehanizacijo. Dosledno izpolnjevanje pogoja se preverja v fazi izvedbe del v sklopu projektantskega nadzora.

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VARSTVO NARAVE

Območna enota Ljubljana, Cankarjeva cesta 10

Št.: 3562 – 1376 /2023 – 8

Datum: 7.6.2023

Projektne in druge pogoje izdajamo v povezavi z 141. členom Gradbenega zakona (Uradni list RS, št. 199/21 in 105/22 – ZZNŠPP; v nadaljevanju: Gradbeni zakon) na podlagi določil 105. člena Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 - uradno prečiščeno besedilo, 61/06 - ZDru-1, 32/08 - odl. US, 8/10 - ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18, 82/20, 3/22 – ZDeb, 105/22 – ZZNŠPP, 18/23 – ZDU – 10; v nadaljevanju: ZON) in skladno z 42. členom Gradbenega zakona.

Ugotavljamo, da se lokacija obravnavanega posega nahaja tudi na naslednjih naravnih vrednotah:

Preglednica 1: Naravne vrednote

Naravna vrednota	Ident. štev.	Zvrst	Pomen	Uradna objava
Turjaška lipa	327	drev	državni	Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04, 70/06, 58/09, 93/10 in 23/15 ter sklep št. 35600-46/17 z dne 16. 2. 2018, 7/2019, sklep št. 35600-10/2021-5 z dne 21. 1. 2021, 53/23)
Grič pri Turjaku - rastišče širokolistne lobodike	4042	bot	lokalni	

Zaradi varstva zgoraj navedenih naravnih vrednot naj se upošteva naslednje projektne in druge pogoje:

- Pred izvedbo kakršnihkoli posegov v bližini rastišča Turjaške lipe (urejanje plosčadi pred vhodom v grad, vkopi GJI, umeščanje platoja in ograje okrog lipe, premik dovodne poti, vožnja delovnih strojev, arheološka sondiranja idr.) je že v fazi načrtovanja potrebno vključiti arborista svetovalca ter upoštevati standard DIN SIST 18920:2019.

Pogoj se upošteva v PZI fazi projektne dokumentacije, ko bodo znane vse arheološke in geofizikalne raziskave terena, prisotnost in obseg koreninskega sistema dreves, predvsem Turjaške lipe, ter dosledno se upošteva navodila in strokovno mnenje arborističnega elaborata / arborista svetovalca.

Dosledno izpolnjevanje pogoja se preverja v fazi izvedbe del v sklopu projektantskega nadzora in prisotnosti arborista, tako pri zaščiti nadzemnih, kot podzemnih delov drevesa in njegovega rastišča.

- Posegov v Turjaško lipo razen sanacijskih ukrepov po navodilu in pod nadzorom arborista svetovalca se ne izvaja. Vsa morebitna dela na drevesu in njegovem rastišču naj izvajajo usposobljeni strokovnjaki z mednarodnimi licencami pod nadzorom arborista svetovalca.

Sanacijske ukrepe/posege v Turjaško lipo in ostale lipe bo izvedla MK v okviru rednih vzdrževalnih del in niso predmet projekta obnove.

- Posege na območju rastišča se doreče po izvedeni raziskavi z georadarjem v radiju 15 m od debla drevesa (zaželeno do globine 2,5 m), katere rezultat bo določitev velikosti rastišča in natančne lege korenin. Rastišče Turjaške lipe se nato pred začetkom pripravljalnih in gradbenih del fizično ogradi s trdno ograjo po navodilih arborista svetovalca, da se prepreči vse posege na rastišču, tudi urejanje manipulacijskih površin, in nastanek poškodb na vseh delih lipe.

Pogoj se upošteva v PZI fazi projektne dokumentacije za izvedbo del na podlagi izsledkov raziskav in skladno z navodili arborista svetovalca glede obsega in narave ureditev ob Turjaški lipi, ter v fazi izvedbe del.

- Umestitev platoja okrog lipe naj se načrtuje tako, da temelji ne bodo poškodovali korenin lipe, stroji za umeščanje pa ne debla in krošnje. Če to ni mogoče, naj se platoja ne načrtuje.

Plato okoli lipe se ne izvede, uredi se razgledišče na vstopnem trgu v primerni razdalji od drevesa in brez večjih posegov v teren, kjer je možnost prisotnosti koreninskega sistema. Ureditev varovalne ograje in temeljev le te, se določa na podlagi predhodnih preveritev prisotnosti korenin in v sodelovanju z arboristom svetovalcem.

- Z namenom zagotavljanja nedestruktivnega dostopa delovnih strojev do gradu naj se zagotovi čim manjše stroje. Zlasti problematični so visoki in široki stroji, zaradi katerih bi lahko prišlo do poškodb krošnje ali korenin lipe ter dodatnega teptanja sedaj neutrjenega dela rastišča.

Pogoj se upošteva v PZI fazi projektne dokumentacije za izvedbo del z določili in omejitvenimi faktorji varovanja naravnih vrednot in kulturne dediščine, ter v fazi izvedbe del. Pred izvedbo del se uredi zaščita drevesa skladno s standardom DIN SIST 18920:2019 in navodili arborista svetovalca.

- Lipi se lahko po navodilih arborista svetovalca uredi večji rastni prostor (v tleh in v krošnji) in izboljša rastišče, vendar ne na račun poseganja v njen koreninski sistem – to se nanaša zlasti na premik dostopne poti do gradu.

Pogoj se upošteva v PZI fazi projektne dokumentacije za izvedbo del - na podlagi izsledkov raziskav in skladno z navodili arborista svetovalca, glede samega obsega in narave ureditev ob Turjaški lipi (varovanje, materiali), ter v fazi izvedbe del.

- Korenin lipe naj se ne zasipava, ne zmanjšuje se dostopnosti za padavinsko vodo in ne povečuje se dotoka meteornih voda na njeno rastišče.

Pogoj se upošteva v PZI fazi projektne dokumentacije za izvedbo del - na podlagi izsledkov raziskav in skladno z navodili arborista svetovalca, glede samega obsega in narave ureditev ob Turjaški lipi (odmik ceste, ureditev vstopnega trga, varovalna ograja ipd.), ter v fazi izvedbe del.

- Pri izvedbi injektiranja zidov naj se zagotovi, da odpadna voda ne bo iztekala na rastišče lipe ali v gozd na rastišče širokolistne lobodike.

Pogoj se upošteva v PZI fazi projektne dokumentacije za izvedbo del, ter v fazi izvedbe del z s projektantskim nadzorom.

- Pri sanacijah vseh objektov (temelji objektov, odstranjevanje ruševin in gradbenih odpadkov ob gradu, tudi ribnik oz. bazen) naj se zagotovi, da se med izvedbo del material ne posipa in niti začasno ne odlaga v gozd na rastišče lobodike.

Dosledno izpolnjevanje pogoja se preverja v fazi izvedbe del v sklopu projektantskega nadzora.

- Pri odstranjevanju vegetacije naj se ne posega v gozd (kjer je namenska raba G), odstranjene vegetacije naj se ne odlaga v gozd na rastišče širokolistne lobodike, ampak se jo odpelje na ustrezno deponijo.

Pogoj se upošteva pri ureditvi območja posega projektne dokumentacije in pri izvedbi del, ter projektantske nadzoru le te.

- Urejanje peščenih poti naj se izvede tako, da se prepreči posipanje in odnašanje peska v gozd na rastišče širokolistne lobodike. Poti naj se ne širi.

Dosledno izpolnjevanje pogoja se preverja v fazi izvedbe del v sklopu projektantskega nadzora. Poti se uredijo v širinah projektne dokumentacije načrta KA/ZU, skladno s predlagano ponovno vzpostavitvijo zgodovinskih povezav/poti, ki omogočajo varno in funkcionalno uporabo le teh. Večina obstoječih poti je zaradi zaraščenosti in ali nasutij/posipov trenutno neustrezne širine.

- Poti za dostop do konjušnice naj se ne širi ali dodatno utrjuje, zato naj se prednostno izbira manjše delovne stroje (težavo predstavljajo dvizne roke na kamionih, ki bi lahko poškodovale krošnje gozdnih dreves ter Turjaške lipe).

Širina platoja poti se ohranja, na novo se uredi peščeno tlakovanje v širini funkcionalne poti. Peščena površina se utrdi skladno z omejitvami geomehanskega poročila in upoštevanjem nevarnosti plazljivosti.

- Odvajanje meteorne vode naj se uredi razpršeno v gozd brez umeščanja grajenih struktur iz kamna ali betona; ponikanja naj se ne ureja na rastišču Turjaške lipe in tudi ne v brežini pod Turjaško lipo, da se ne povzroči destabilizacije brežine.

Pogoj je upoštevan v 2/2 NAČRTU S PODROČJA GRADBENIŠTVA - načrt zunanje ureditve.

- Vkopi zaradi GJL (nove linije, obnove obstoječih) naj se izognejo rastišču Turjaške lipe (upošteva se maksimalno širino izkopne jame) in premaknejo izven njenega rastišča. V primeru opustitve obstoječih linij naj se obstoječih cevi ne izkopava. Če premik GJL ni mogoč, naj načrt za vkop GJL predhodno pregleda in odobri arborist svetovalac ter izvaja neposredni nadzor med vkopom GJL.

Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih načrtih. Pozicije GJL se uskladi v PZI fazi projektne dokumentacije skladno z izsledki geomehanskih in arheoloških raziskav.

- Vkop elektrike do konjušnice naj se izvede v območju trenutno obstoječe poti iz smeri Lovskega doma.

Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih načrtih. Pozicije GJL se uskladi v PZI fazi projektne dokumentacije skladno z izsledki geomehanskih in arheoloških raziskav, ter skladno s pogoji varovanja naravnih vrednot.

- V primeru ugotovljene prisotnosti netopirjev v gradu naj se za njihovo varstvo upošteva pogoje, usmeritve in priporočila, ki jih bo predpisal strokovnjak za netopirje po pregledu ostrejša gradu.

Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih in arhitekturnih načrtih.

- Nedorečene in nezarisane linije in elemente GJL (npr. toplovod med Lovskim domom in gradom) naj se umesti izven rastišč Turjaške lipe in širokolistne lobodike ter se jih prikaže v projektni dokumentaciji.

Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih načrtih. Pozicije GJL se uskladi v PZI fazi projektne dokumentacije skladno z izsledki geomehanskih in arheoloških raziskav, ter skladno s pogoji varovanja naravnih vrednot.

- Morebitno rekonstrukcijo priključka na javno cesto bomo obravnavali, ko bo znan obseg posega.

Priporočila:

Za lipe v okolici gradu (4 v drevoredu in še ena v bližini Turjaške lipe) brez naravovarstvenih statusov predlagamo, da se jih temeljito arboristično pregleda in če je le mogoče ohranja, saj s svojim videzom in prisotnostjo potrjujejo

avtentičnost prostora. Dreves naj se ne odstranjuje, ohranja naj se njihova rastišča, z ograjami naj se jih zavaruje pred delovnimi stroji in urejanjem manipulacijskih površin ter v njihovo varstvo vključi arborista svetovalca.

Sanacijske ukrepe/posege v Turjaška lipo in ostale lipe bo izvedlo MK v okviru rednih vzdrževalnih del in niso predmet projekta obnove. Pogoji se v fazi projektiranja in izvedbe del v življenjskem prostoru lip v celoti upoštevajo. V PZI fazi projektne dokumentacije za izvedbo del se na podlagi izdelanega arborističnega elaborata in njegovih določil opredeli nadomestno sajenje lip v drevoredu na mikrolokacijo, ki jo skupaj določita projektant načrta KA in arboristični svetovalec.

ZAVOD ZA VARSTVO KULTURNE DEDIŠČINE SLOVENIJE

Služba za kulturno dediščino

Območna enota Ljubljana, Tržaška 4, Ljubljana

Št.: 35102 – 0992 /2014 – 34

Datum: 12.6.2023

Investitor mora za potrebe projekta »Grad Turjak s parkom in pripadajočimi pristavami (novogradnja – prizidava, rekonstrukcija, sprememba namembnosti)«, izpolniti naslednje kulturnovarstvene pogoje:

1. Območje gradu Turjak je potrebno na projektni ravni obravnavati kot celoto, vključno z vsemi pripadajočimi objekti, grajenimi in naravnimi elementi ter odprtimi površinami.

Pri celostni prenovi palacija, bastije in veznega trakta je potrebno ohraniti romanske zidove, poslikave, historične omete, prvotne tlake, ipd. Pri funkcionalni posodobitvi objekta je potrebno slediti rešitvi, upoštevajoč sledeče:

- Posege povezano z novo/posodobljeno rabo je potrebno načrtovati v smislu celostnega oblikovanja prvotnega/ovrednotenega stavbnega pohištva in druge opreme (upoštevajo se razmerja, prvotni materiali, ipd.), ki ju je sprejemljivo v npr. nižje ovrednotenih prostorih sodobno interpretirati. Ločnica med novimi elementi in starimi naj bo jasna, novi elementi ne smejo biti v neskladju z ohranjeno, visoko ovrednoteno opremo.

Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih in arhitekturnih načrtih. V zunanji ureditvi se pogoj upošteva z razlikovanjem rekonstruiranih/obnovljenih prvih historičnih elementov in interpretiranih/novih elementov, ki so povezani z novo/posodobljeno rabo. Novi elementi se razlikujejo vizualno in materialno za jasno ločnico med historičnim in »novim« oziroma dopolnjenim. Vsi novi grajeni elementi so oblikovno in materialno poenoteni.

- Oblikovanje novih ključnih elementov mora biti po kvaliteti enakovredno oblikovanju prvotnih oziroma ovrednotenih elementov.

Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih in arhitekturnih načrtih. V sklopu zunanje ureditve se pogoj upošteva z oblikovanjem urbane opreme in novih elementov v prostoru, ki so oblikovno in estetsko poenoteni z novimi arhitekturnimi elementi (npr. stopnišče bastije, nov objekt v konjušnici), in se estetsko, oblikovno in materialno vklaplja v prostor in obstoječo kulturno dediščino, kjer ne izstopajo, vendar so kljub temu oblikovno in funkcionalno dovršeni.

- Vse posege v varovane elemente je potrebno načrtovati v smislu minimalnih posegov z namenom ohranjanja materialne substance. Osnovno vodilo - načelo pri obnovi ohranjenih elementov je ohranjanje pristnosti – avtentičnosti, čemur morajo biti prilagojeni tudi tehnologija in materiali.

Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih in arhitekturnih načrtih. V sklopu načrta ZU/KA se obnavljajo nekateri grajeni elementi (npr. stopnice in podporni zidci), ter oblikovanje terena v terase. Vzpostavi se ponovno okrnjen lipov drevored, ki se zaradi upoštevanja in vzpostavljanja rastiščnih pogojev prilagodi (pozicije novih dreves bodo prilagojene razmeram na terenu). Zaradi zaščite nekaterih naravnih vrednot, se uvedejo tudi novi elementi (npr. ograja/razgledišče), ki poleg nove uporabne funkcije, služijo tudi zaščiti in varstvu varovanih elementov.

- Izdelan je bil Konservatorski načrt za grad Turjak (EID 1-000790), Mapa 01-04, Izdelovalec ZVKDS, Restavratorski center; nosilec naloge: Katarina Odlazek, št. kons. Načrta: 09/2021, datum: december 2021
- Vse prvine, ki so ovrednotene in opredeljene v Mapi 03, se izvajajo po usmeritvah iz konservatorskega načrta. Podrobno bodo posamezni sklopi opredeljeni v kulturnovarstvenih pogojih za pridobitev PZI dokumentacije, ki mora v popisih za posamezne sklope konservatorsko restavratorskih del povzeti usmeritve iz konservatorskega načrta.

Pogoj bo upoštevan v fazi priprave PZI načrta.

- Pred izvedbo del je potrebno pripraviti vzorčna polja obdelave posamezne arhitekturne prvine (vzorci finih ometov, barvnih vzorci opleskov sten, lesenih predmetov, končne obdelave pohištva, domodelacij ipd.) in izvesti preizkusne metode čiščenja (kamnitih, kovinskih, lesenih prvin, ipd.), ki jih bo pregledal oz. preveril in potrdil ZVKDS, OE Ljubljana v času uvedbe v delo.

Pogoj bo upoštevan v fazi priprave PZI načrta z navedbo zahtevanih vzorcev za potrditev pred izvedbo (tlaki, ključavničarska dela).

SANACIJA IN OJAČITEV OBSTOJEČE NOSILNE KONSTRUKCIJE:

2. Vodilo in rezultat pri obnovi konstrukcije historičnega objekta mora biti celovito ohranjena stavba. Dopustni so posegi, s katerimi se bo vzpostavilo prvotno stanje objekta oziroma se bo to izboljšalo na način, ki ne pomeni negativnega vpliva na varovane lastnosti spomenika.

Pogoj bo upoštevan v fazi priprave PZI načrta, glede na izsledke dodatnih arheoloških in geoloških raziskav in sondiranja pri vzpostavljanju historičnih teras grajskega parka, obrambnega jarka, višinske regulacije notranjega dvorišča gradu, poti in dostopov.

3. Iz ocene varnosti objekta in razumevanja pomena prvotne konstrukcije objekta je potrebno izhajati pri določanju konservatorskih ukrepov in obnovitvenih posegov ter dokazati, da je vsak predvideni ukrep neizogiben ter pri tem upoštevati zasnovo in zgodovinsko vrednost prvotne konstrukcije.

Pogoj je upoštevan v zasnovi predvidenih ukrepov in ureditev grajskega kompleksa, ter bo dopolnjen v fazi PZI načrta z detajlnimi rešitvami posameznih ureditev, ki so vezane na varovanje historičnih prvin, naravnih vrednot in druge projektne načrte in projektne pogoje.

4. Dotrajane konstrukcije je potrebno popraviti oz. okrepiti in ne zamenjati. Načrtovanje obnove konstrukcije mora tako temeljiti na razumevanju in analizi obstoječe konstrukcije, ki mora vsebovati preučitev arhivskih virov o zasnovi gradbene konstrukcije in ohranjene gradbene substance, določitev vzrokov poškodb in propadanja. Hkrati mora načrtovanje obnove konstrukcije temeljiti na oceni varnosti objekta oz. stopnji potresne nevarnosti ter predvideti izbiro ukrepov, ki imajo minimalen vpliv na spomenik ob racionalni uporabi razpoložljivih sredstev, s katerimi se doseže potrebna stopnja varnosti. Upoštevati je treba posebnosti gradnje ter uporabiti stavbi edinstven inženirski pristop.

Pogoj bo upoštevan v fazi priprave PZI načrta, glede na izsledke dodatnih arheoloških in geoloških raziskav in sondiranja pri vzpostavljanju historičnih teras grajskega parka, stopnišč, podpornih zidov, obrambnega jarka/mostovža, notranjega dvorišča gradu, poti in dostopov.

5. Ukrepe, potrebne za ojačitev konstrukcij, je potrebno minimizirati v skladu z varnostnimi zahtevami, ki so še sprejemljive, upošteva je načelo spoštovanja zgodovinske vrednosti in ohranjanja avtentičnih gradiv. Vodilo za vsakršno poseganje v obstoječo konstrukcijo je tako izboljšanje statične stabilnosti in približevanje Eurocode standardom. Glede na to, da je popolna zadostitev veljavnim standardom zaradi omejenih možnosti poseganja v obstoječo varovano gradbeno strukturo vprašljiva, je potrebno obstoječo konstrukcijo statično izboljšati, ne pa tudi izpolniti vseh zahtev Eurocode.

Pogoj bo upoštevan v fazi priprave PZI načrta.

6. Potrebno je natančno ugotoviti značilnosti materialov, predvidenih za uporabo, z namenom zagotoviti njihovo kompatibilnost z obstoječimi, upoštevajoč dolgoročne vplive.

Pogoj je v načrtu krajinske arhitekture upoštevan v zasnovi predvidenih ukrepov in ureditev grajskega kompleksa, ter bo dopolnjen v fazi PZI načrta z detajlnimi rešitvami posameznih ureditev in uporabe materialov.

7. Posegi v prostorih izjemnega in velikega pomena (vrednotenje prostorov je podano v konservatorskem načrtu) niso dopustni, z izjemo tistih, ki so nujni za ohranitev spomenika. Slednje je treba načrtovati v najmanjšem potrebnem obsegu (z minimalnimi posegi v prvotno gradbeno in materialno substanco ter arhitekturno zasnovo).

Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih in arhitekturnih načrtih in se povzema v načrtu krajinske arhitekture v odnosu do odprtega zunanjskega prostora dvorišča in grajskega parka.

8. V največji možni meri se je potrebno izogniti odstranitvam ali spreminjanju zgodovinskega materiala ali prepoznavnih značilnosti spomenika.

Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih in arhitekturnih načrtih in se povzema v načrtu krajinske arhitekture v odnosu do odprtega zunanjskega prostora dvorišča in grajskega parka.

9. Morebitni posegi na fasadi, namenjeni okrepitvi potresne odpornosti konstrukcije, morajo biti izvedeni v minimalnem obsegu na mestih, kjer ni oblikovanih arhitekturnih prvin in drugih varovanih vrednot.

Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih in arhitekturnih načrtih in se povzema v načrtu krajinske arhitekture v odnosu do odprtega zunanjskega prostora dvorišča in grajskega parka. V sklopu notranjega dvorišča se po vzoru arhivskega gradiva ozelenijo podporni zidovi in del fasade gradu z vinsko trto (obstoječa vinska trta na fasadi se zaščiti in ohrani!).

10. Morebitnečasne varnostne rešitve med izvajanjem del (zaščitni ukrepi, podpiranje ipd.), morajo biti izvedene na način, ki ne bo škodil varovanim sestavinam spomenika. V visoko ovrednotenih prostorih, kjer so predvidene morebitne rušitve/odstranitve, je potrebno pred posegi predhodno zavarovati oz. zaščititi varovane prvine oz. jih varno deponirati z namenom ponovne uporabe.

Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih in arhitekturnih načrtih.

11. Pri načrtovanju razvodov ipd. je potrebno v čim večji meri izkoristiti obstoječe trase, vertikalne jaške (dimniške tuljave ipd.) in druge preboje. Naprave za morebitno prezračevanje, ohlajanje ipd. je priporočljivo urediti s centralno enoto, ki se jo umesti v del objekta z nizkim/nizjim pomenom. Osnovni razvod inštalacij je priporočljivo izvesti v sklopu »novogradnje vertikalnih povezav« ter posodobiti obstoječe v obstoječih vodih oziroma v minimalnem obsegu na mestih, kjer ni posebej varovanih elementov.

Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih in arhitekturnih načrtih.

12. Vse posege je potrebno nadzorovati, vse preglede, nadzore in redno opazovanje je potrebno dokumentirati in hraniti kot del zgodovine objekta. Vse zahtevnejše rušitve morajo potekati pod nadzorom odgovornega projektanta statike.

Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih in arhitekturnih načrtih, ter se bo izvajal v času gradbenih del tudi zunanje ureditve in krajinske arhitekture.

13. Celoten grad je bil med letoma 1963-1991 delno statično utrjen (poglavje Prenova v letih 1963 – 1991, pod vodstvom konservatorke Špelke Valentinčič Jurkovič, Mapa 01), za ta sklop vemo da so bile izvedene AB plošče. Ob zadnji prenovi južnega in zahodnega trakta leta 2005-2006 so bila po ustnih navedbo odgovornega arhitekta in statika, in povzetka tehničnega poročila PID, izvedena minimalna ojačitvena dela v prizemnem delu in injektiranje na mestu večjih razpok, izvedene vezi. Že izvedene AB medetažne plošče, so bile pod dimenzionirane in so jih utrdili s karbonskimi trakovi.

Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih in arhitekturnih načrtih.

14. Predvideni ukrepi na nosilni konstrukciji navedeni v poglavju 5.2 predložene IDZ so preagresivni, saj predlagajo popolno injektiranje vseh zidov, vključno z podbetoniranjem temeljev. Neustrezna je dodatna ojačitev prečnih zidov palacija (v tem primeru originalnih romanskih zidov) z armaturnimi mrežami in betonskim obrizgom. Vsi predvideni ukrepi so v nasprotju z predvideno prezentacijo historičnih ometov, poslikav, zidave.

Pogoj bo upoštevan v drugih gradbenih in arhitekturnih načrtih.

POŽARNA VARNOST

Pogoje se upošteva v drugih gradbenih, elektro, strojnih in arhitekturnih načrtih.

1. PALACIJ

Pogoje se upošteva v drugih gradbenih, strojnih in arhitekturnih načrtih.

2. BASTIJA

Pogoje se upošteva v drugih gradbenih, strojnih in arhitekturnih načrtih.

Nove stopnice in vhod

70. Stopnice v bastijo naj bodo načrtovane po vzoru prvotnih stopnic v prvo nadstropje (po Valvasorjevi upodobitvi). Vpete naj bodo bodisi v prvotna ležišča nekdanjih lesenih stopnic ali pa neodvisno od zidu kot samostojna konstrukcija. Oblikovane naj bodo v lahkih/transparentnih konstrukcijskih materialih. Pri oblikovanju naj se upoštevajo izhodišča iz točke 1. za oblikovanje novih elementov.

Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih in arhitekturnih načrtih in se povzema v načrtu krajinske arhitekture v odnosu do odprtega zunanjega prostora dvorišča.

3. LOVSKI DOM IN PARKIRIŠČE

85. Lovski dom je nadomestna gradnja iz 90.ih let 20.st. nekdanjega špitala in se v celoti ohranja in obnovi znotraj obstoječih gabaritov za namen prenočitvenih kapacitet. Dopustne so spremembe tlorisov, ki ne vplivajo na zunanji izgled objekta. Možni so posegi kot so obnova fasade, stavbnega pohištva, strehe in manjši gradbeno statični posegi v primeru posedanj terena na zahodni strani.

Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih in arhitekturnih načrtih in se povzema v načrtu krajinske arhitekture v odnosu do odprtega zunanjega prostora.

86. Možna je porušitev nadstrešnice in gradnja manjšega nadstreška v severnem predelu parkirišča.
Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih in arhitekturnih načrtih in se povzema v načrtu krajinske arhitekture v odnosu do odprtega zunanjskega prostora, umeščanja programov in urbane opreme.

87. Napajalna korita se ohranjajo in obnovijo po usmeritvah iz poglavja Mapa 3-7.1.
Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih in arhitekturnih načrtih.

88. Plato ob lovskem domu je dopustno urediti kot nadkriti parkirni prostor, ki naj bo urejen na način, ki omogoča več funkcionalni prostor. Tlak z izgledom peska naj bo enotnega izgleda na vsem platu, robovi parkirnega prostora naj bodo omejeni z živo mejo, nadstrešek pa obsajen s prekrivnim rastlinjem. Nadstrešek naj bo konstruiran kot pergola.
Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih in arhitekturnih načrtih pergole in se povzema v načrtu krajinske arhitekture v odnosu do odprtega zunanjskega prostora in zasnovi zasaditve, ki bo podrobneje opredeljena v PZI fazi projekta.

Posegi v zemeljske plasti – arheološke raziskave

89. V fazi gradnje je pri vseh posegih v zemeljske plasti je potrebno zagotoviti arheološke raziskave ob gradnji.
Pogoj bo upoštevan med izvedbo del.

4. KONJUŠNICA

90. Ostanki zidov konjušnice so v slabem stanju in se ohranjajo v obstoječih gabaritih. Potrebno je z ustreznimi postopki izvesti utrditev ohranjenih sten (injektiranje, druga tehnologija), da bo zagotovljen obstoj sten in zagotovljena varnost za nadaljnje posege. Zaključek zidov je potrebno ustrezno zaščititi pred nadaljnjim propadanjem. Natančna izmera objekta ni bila narejena, potrebno je narediti dober arhitekturni posnetek oz. 3D skeniranje. Natančna tehnologija utrjevanja zidov se bo določil naknadno v fazi pridobivanja podrobnih pogojev za pripravo PZI.
Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih in arhitekturnih načrtih in se povzema v načrtu krajinske arhitekture v odnosu do odprtega zunanjskega prostora.

91. Znotraj severnega dela objekta konjušnice je možno umestiti pritlični objekt, ki je umeščen neodvisno od zidov konjušnice. Oblikovan naj bo nevtralen in minimalističen in naj sledi izhodiščem iz točke 1.
Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih in arhitekturnih načrtih in se povzema v načrtu krajinske arhitekture v odnosu do odprtega zunanjskega prostora. Preko obokanega mostovža je predvidena ureditev prehoda na streho pritličnega objekta znotraj konjušnice, z namenom razgledne ploščadi. Rešitev se projektno in izvedbeno preveri v PZI fazi projektiranja, ter s podrobnimi pogoji.

Posegi v zemeljske plasti – arheološke raziskave

92. Pri vseh posegih v zemeljske plasti je potrebno zagotoviti predhodne arheološke raziskave, in sicer arheološke raziskave ob gradnji:

- Skladno s projektno dokumentacijo je predvidena ureditev severnega prostora konjušnice s postavitvijo manjšega servisnega objekta. Po odstranitvi ruševin in konsolidaciji sten nekdanje konjušnice je potrebno dokumentirati izkop za temelje novega objekta, s čimer bomo pridobili podatke o starejših srednjeveških hodnih površinah. V primeru, da za novi objekt ne bodo potrebni izkopi, se starejša tlakovanja preveri z manjšo sondo (prib. 1 x 1 m).

Severni prostor konjušnice (foto S. Ravnikar).

Pogoj bo upoštevan med izvedbo del.

5. DEPONIRANA NOTRANJA OPREMA GRADU

Pogoj je upoštevan v drugih gradbenih in arhitekturnih načrtih.

6. ODPRTI PROSTOR

Shematski prikaz odprtega prostora gradu Turjak s predpisanimi arheološkimi raziskavam:

- modro: geofizikalne raziskave,
- rdeče: strojni testni jarki,
- rumeno: ročne testne sonde / stavbna analiza.

Shematski prikaz odprtega prostora gradu Turjak s predpisanimi arheološkimi (legenda pri sli. _) in geomehanskimi raziskavami:

- vijolično: približne lege profilov električne tomografije,
- oranžno: geomehanske sonde.

Izsledki geomehanskih in arheoloških raziskav so še v izdelavi, GEOLOŠKO – GEOTEHNIČNO POROČILO je bilo narejeno in so geotehnični pogoji posegov upoštevani v projektni dokumentaciji načrta KA in ZU.

6.1. DVORIŠČE

92. Ureditve nivojev tlaka naj omogoči dostope v vse prostore z vhodi; tlakovanje naj ne nakazuje in poudarja izstopajoče smeri prostora; nivoji naj se stopnjujejo postopoma brez večjih in izstopajočih elementov oz. opornih zidov; obstoječi elementi in kamniti oporni zid naj se sanirajo in vključijo v novo ureditveno zasnovo, ob tem je mogoče vključiti tudi obstoječo ali novo vegetacijo (trta in vrtnica, ...).

Pogoj je upoštevan v načrtih KA in ZU. Zaradi velikih višinskih razlik in strmih naklonov, se predlaga, da se obstoječ oporni zid na J strani dvorišča podaljša proti glavnemu vhodu in s tem zagotovi bolj zvezne naklone osrednjega dvorišča in boljšim izkoristkom prostora za potrebe dopolnilnih dejavnosti – terase za gostinsko in hotelsko dejavnost, prireditve, ipd.. Rešitve grajenih in zasaditvenih elementov se prilagodi in detajlno preveri s podrobnimi pogoji v PZI fazi načrta.

93. Vsi historični kamniti elementi naj se ohranijo, med gradnjo ustrezno deponirajo, restavratorsko očistijo in ponovno uporabijo pri zidavi oz. kot elemente zunanje ureditve.

Pogoj je upoštevan v načrtih KA in ZU, ter se uskladi s preostalimi načrti.

Posegi v zemeljske plasti – arheološke raziskave

94. Pri vseh posegih v zemeljske plasti je potrebno zagotoviti predhodne arheološke raziskave, in sicer:

- a) Kombinacija geofizikalnih raziskav na prib. površini 600 m².

- b) Izkop ročne testne sonde ne mestu domnevnega bergfrida in prečnega zidu najstarejše faze (mikrolokacija testne sonde, prib. vel. 1 m x 2 m) se določi na osnovi rezultatov geofizikalnih meritev.
 - c) Raziskave ob rekonstrukciji večjega severozahodnega vodnjaka (fotodokumentacija in izmera obstoječega stanja kamnitega venca ter pregled notranjosti vodnjaka s kamero).
 - d) Raziskave ob rekonstrukciji manjšega severovzhodnega vodnjaka (fotodokumentacija in izmera obstoječega stanja kamnitega venca ter pregled notranjosti vodnjaka s kamero).
 - e) V fazi gradnje je pri vseh posegih v zemeljske plasti potrebno zagotoviti arheološke raziskave ob gradnji.
- Izsledki geomehanskih in arheoloških raziskav so še v izdelavi, GEOLOŠKO – GEOTEHNIČNO POROČILO je bilo narejeno in so geotehnični pogoji posegov upoštevani v projektni dokumentaciji načrta KA in ZU.

6.2. VSTOPNA PLOŠČAD Z LIPAMA

Lipi na vstopni ploščadi.

95. Najprepoznavnejšo prvino v tem prostoru predstavlja lipa, ki jo je potrebno arboristično obravnavati ter ji omogočiti boljše in varnejše pogoje za njeno rast. Na stari fotografiji je ob lipi vidna z ograjo omejena razgledna terasa s pogledom na okolico, ki je eden od bistvenih pomenov v območju gradu, ki ga navaja tudi varstveni režim odloka: »podrejanje vsake rabe in posegov v grad in okolico varovanju vedut na grad in ohranitev pogledov iz gradu na širšo okolico«. Glede na navedeno je dopustno ob lipi urediti plato, ki bo lipi omogočal boljše in varnejše pogoje za njeno rast. V ureditev naj se vključi tudi sosednja lipa, ki jo je potrebno prav tako arboristično obravnavati ter ji omogočiti boljše in varnejše pogoje za njeno rast. Ob tem je potrebno sanirati tudi raščeno in delno kamnito pobočje za lipama. Sanirana brežina ne sme posegati v pot v vznožju brežine.

Pogoj je upoštevan v načrtih KA in ZU, ter se uskladi s preostalimi načrti. Predlaga se ureditev razglednega platoja, v sklopu vstopnega trga z varnim odmikom od lipe in njenega površinskega koreninskega sistema. Skladno z oblikovnim jezikom novih elementov se razgledni plato, ter varovalna ograja lipe uredijo v enakih materialih in izgledu – predvidoma iz lahke kovinske korten ali železne konstrukcije, ki omogoča prehajanje pogledov/transparentnosti, hkrati pa omogoča zaščito drevesa in njegovih rastiščnih pogojev. Uredi se element klopi, ki deluje lahko večfunkcijsko kot razgledišče, zbirališče, počivališče, ipd.

96. Pot mora ohraniti svojo širino in možnost dostopanja do konjušnice. Ob zahodni strani dovozne ceste so bile ob brežini speljane stopnice, ki so povezovale cestni nivo s spodnjo potjo, ki je vodila do konjušnice. V kolikor bodo sonde (gl. tč. 98.d) pokazale odkritje stopnic, naj se jih ponovno uredi. Širino dovozne ceste in tlakovanje je dopustno spremeniti. Asfalt je dopustno odstraniti in nadomestiti s peščeno površino ali tlakom z izgledom peska.

Pogoj je upoštevan v načrtih KA in ZU, ter se uskladi s preostalimi načrti. Končen izbor tlakov bo z upoštevanjem pogojev/smernic definiran v PZI fazi projekta.

97. Vhod v grad je dopustno urediti kot interpretacijo oz. reminiscenca starega grajskega mostovža. Izvorni portal je bil med 2. svetovno vojno pretežno uničen in nato leta 1993 znova vzpostavljen, toda v nekoliko drugačnem razmerju. Današnji je nekoliko širši od izvirnega, tudi naklonina dostopa se je spremenila. Zato naj nove ureditve predvidijo reverzibilen predlog rekonstrukcije oz. reinterpretacije vhoda.

Pogoj je upoštevan v načrtih KA in ZU, ter se uskladi s preostalimi načrti. Končna ureditev mostovža, obrambnega jarka in zelenice bo z upoštevanjem pogojev/smernic definirana v PZI fazi projekta, po pridobitvi vseh izsledkov arheoloških in geofizikalnih raziskav. Predvidena je interpretacija obrambnega jarka z mostovžem vstopnega portala. Uredi se konkavna zatravljena depresija obrambnega jarka, mostovž s klopja, ter podaljšek lokov v tlaku. Končna podoba se uskladi z ZVKDS v fazi PZI.

Leta 1612 razširjeni renesančni glavni portal
(foto ok. 1930, Preinfalk 2020, 539; arhiv družine Auersperg)

Ob bombardiranju uničen vhod na grad Turjak
(Indok center, 1946?)

Posegi v zemeljske plasti – arheološke raziskave

98. Pri vseh posegih v zemeljske plasti je potrebno zagotoviti predhodne arheološke raziskave, in sicer:

a) Kombinacija geofizikalnih raziskav, na prib. površini 650 m². Po izvedeni valorizaciji rezultatov se opredelijo mikrolokacije za nadaljnje invazivne raziskave za ovrednotenje narave in globine stratigrafije ter za določitev stopnje

ohranjenosti arheoloških ostalin. Cilji raziskave: opredeliti lego in globino arhitekturnih ostalin nekdanje vhodne rampe; opredeliti lego in globino jarka/jarkov; opredeliti lego in globino koreninskega spleta lipe.

b) Geofizikalne raziskave (električna tomografija) za potrebe arheološke in geomehanske ocene stanja na terenu: izvede se dva profila dolžine prib. 20 m.

c) Izkop dveh strojnih testnih jarkov (TJ), vel. prib. 10 m x 2 m: TJ 1 na zahodni strani vhoda, kjer domnevamo vsaj deloma še intaktne ostaline (arhitekturni elementi zidane vhodne rampe, mostovž ipd.). TJ 2 preko domnevnega jarka na sredini sedanje ploščadi.

Mikrolokacijo testnih jarkov se določi na osnovi rezultatov geofizikalnih meritev; glede na rezultate izkopov se, v dogovoru z ZVKDS, lahko velikost in lega izkopa prilagodi dejanskemu stanju na terenu.

d) Izkop ročne testne sonde (TS), vel. prib. 5 m x 2 m. Cilj: odkriti in dokumentirati nekdanje stopnišče, ki so povezovala cestni nivo s spodnjo potjo, ki je vodila do konjušnice.

e) V fazi gradnje je pri vseh posegih v zemeljske plasti potrebno zagotoviti arheološke raziskave ob gradnji. Izsledki geomehanskih in arheoloških raziskav so še v izdelavi, GEOLŠKO – GEOTEHNIČNO POROČILO je bilo narejeno in so geotehnični pogoji posegov upoštevani v projektni dokumentaciji načrta KA in ZU.

6.3. JUGOZAHODNE TERASE VRTA PRI KONJUŠNICI

99. Jugozahodni predel med konjušnico in južno teraso je ob severni strani omejen s kamnitim opornim zidom in dvoramnimi stopnicami, ki jih je potrebno ohraniti in sanirati z uporabo načina in kamnitih elementov po historičnem vzoru. Na fotografijah je pod stopnicami vidna pergola, ki jo je dopustno ponovno postaviti.

Pogoj je upoštevan v načrtih KA in ZU.

100. Dovoz oz. mostovž do konjušnice je potrebno ohraniti in sanirati. Pot pod mostovžem in stopnice naj se navezujejo na historične poti na južnem pobočju gradu. Stičišče poti ob jugovzhodnem vogalu konjušnice naj upošteva možnost rekonstrukcije krožnega historičnega elementa oz. zasnove, ki je vključevala tudi ureditev nivojev brežine in dostope do poti na južnem pobočju gradu. Ureditev brežine s formalnim zasaditvenim vzorcem ob stolpu je manj primerna. Uredi naj se le historična krožna pot.

Pogoj je delno upoštevan v načrtih KA in se ga oblikovno dopolni in definira v PZI fazi projekta (ureditev krožnega historičnega elementa in ureditev zeliščnih vrtov).

Grad Turjak iz vzhodne strani, ok. 1930 (Preinfalk 2020, 625; arhiv družine Auersperg).

Posegi v zemeljske plasti – arheološke raziskave

101. Pri vseh posegih v zemeljske plasti je potrebno zagotoviti predhodne arheološke raziskave, in sicer:

a) Kombinacija geofizikalnih raziskav na prib. površini 700 m². Cilji raziskave: ovrednotenje narave in globine stratigrafije ter določitev stopnje ohranjenosti arheoloških ostalin; opredeliti lego in globino morebitnega jarka/jarkov (če bo potrebno, se naknadno opredeli testni izkop za preveritev stratigrafije ali parkovne ureditve); opredeliti lego in globino arhitekturnih ostalin; opredeliti historične parkovne ureditve.

b) Geofizikalne raziskave (električna tomografija) za potrebe arheološke in geomehanske ocene stanja na terenu: izvede se en profil dolžine prib. 20 m.

c) V fazi gradnje je pri vseh posegih v zemeljske plasti potrebno zagotoviti arheološke raziskave ob gradnji.
Izsledki geomehanskih in arheoloških raziskav so še v izdelavi, GEOLOŠKO – GEOTEHNIČNO POROČILO je bilo narejeno in so geotehnični pogoji posegov upoštevani v projektni dokumentaciji načrta KA in ZU.

6.4. JUŽNA TERASA

Južne terase:
območje predvidenih raziskav

Grad Turjak iz vzhodne strani, ok. 1930
(Preinfalk 2020, 625; arhiv družine Auersperg).

102. Brežino med spodnjo in srednjo potjo je potrebno očistiti in ponovno vzpostaviti travnato brežino, ki bo omogočala vidnost obeh poti. Vzpostavi naj se tudi zgornja pot od okroglega stolpa do kamnitega useka, kjer naj se naveže na srednjo pot. Na tem delu naj se uredijo stopnice, ki bi povezovale vse tri poti.

Pogoj je upoštevan v načrtih KA in ZU.

103. Na brežini ob poti so bile utilitarne površine s toplimi gredami, ki jih je potrebno ohraniti in sanirati.

Pogoj je upoštevan v načrtih KA in ZU. Po novih izsledkih, naj bi bila korita ob poti kompostniki. Le te se ohrani in sanira, novih gred ob poti se ne ureja zaradi strmine nasutega terena.

104. Na starih fotografijah je videti dva žleba, ki sta bila speljana vzporedno, eden je potekal vzporedno s fasado JV stolpa, drugi pa vzporedno z usekom oz. zahodno steno opornega zidu ob teniškem igrišču. Glede na lokacijo utilitarnih površin s toplimi gredami na južni strani srednje poti, sklepamo, da je bil urejeno namakanje/zalivanje. Potek žlebov se je verjetno iztekal v domnevno podzemno cisterno, ki naj bi bila locirana ob zaključku srednje poti. Glede na domnevo je potrebno na tej lokaciji izvesti manjši testni izkop v sklopu predhodnih arheoloških raziskav (glej spodaj, tč. 107.c).

Izsledki geomehanskih in arheoloških raziskav so še v izdelavi, GEOLOŠKO – GEOTEHNIČNO POROČILO je bilo narejeno in so geotehnični pogoji posegov upoštevani v projektni dokumentaciji načrta KA in ZU.

105. Ob gospodarskem posloplju je bila krožna ureditev, od koder je bil speljan dostop na spodnjo pot in preko stopnic na brežini na srednjo pot, ki je vodila do kamnitega useka s platojem – tenis igriščem pod bastijo. Stopnice je potrebno ponovno vzpostaviti oz. urediti dostop do poti, ki jo je potrebno ohraniti in sanirati.

Pogoj je upoštevan v načrtih KA in ZU. Višinska regulacija se uskladi v PZI projektu skladno z izsledki geomehanskih in arheoloških raziskav.

106. Vzdolžni potek južnega trakta gradu je poudarjen s potekom treh poti na brežini. Najbolj južna – spodnja pot na vzhodnem delu predstavlja tudi izhodišče za potek »cik – cak« poti, ki je potekala po brežini in povezovala grad z daljno okolico. Pot je potrebno ohraniti, sanirati in raziskati zaradi podatka o širini poti, nasutju in morebitnih najdb temeljev pergole, ki je bila postavljena ob poti in bi jo morda v bodočnosti lahko ponovno postavili, saj je očitno postavljala najpomembnejšo vrtno-arhitekturno ureditev v grajski okolici. Brežino pod potjo je potrebno očistiti in ponovno vzpostaviti travnato brežino, ki bo omogočala vidnost poti.

Pogoj je upoštevan v načrtih KA in ZU. Višinska regulacija se uskladi v PZI projektu skladno z izsledki geomehanskih in arheoloških raziskav.

Posegi v zemeljske plasti – arheološke raziskave

107. Pri vseh posegih v zemeljske plasti je potrebno zagotoviti predhodne arheološke raziskave, in sicer:

a) Geofizikalne raziskave (električna tomografija) za potrebe arheološke in geomehanske ocene stanja na terenu: izvede se en profil dolžine prib. 50 m. Po izvedeni valorizaciji rezultatov se opredeli mikrolokacijo za testni izkop strojnega jarka.

b) Izkop strojnega testnega jarka (TJ, vel. prib. 10 m x 2 m): se izvede pravokotno na južno steno gradu; cilj: natančna določitev debeline in predvsem sestave nasutja (zemljina, ruševina, gradbeni material, arheološke najdbe ipd.), za opredelitev nadaljnjih gradbenih del.

c) Izkop ročne testne sonde (TS, vel. prib. 1 m x 2 m): za domnevno podzemno cisterno/vodni zbiralnik ob zaključku srednje poti; cilj: natančna določitev arhitekturnega elementa krajinske ureditve vrtov na južni terasi.

d) Arheološke raziskave ob gradnji (ARG):

pri odstranitvi ruševinskega materiala bo potrebno ločevati grajski gradbeni material (lahko se ga uporabi pri sedanjí rekonstrukciji), ostale arheološke najdbe in zemljino (to se odstrani ali uporabi pri morebitnih krajinskih ureditvah v okolici gradu). Začasno mesto deponije mora biti usklajeno in potrjeno s strani investitorja, ZVKDS in projektanta (možna lokacija je severno od SZ stolpa).

Izsledki geomehanskih in arheoloških raziskav so še v izdelavi, GEOLOŠKO – GEOTEHNIČNO POROČILO je bilo narejeno in so geotehnični pogoji posegov upoštevani v projektni dokumentaciji načrta KA in ZU.

6.5. JUGOVZHODNI DEL GRADU POD BASTIJO, TENIS IGRIŠČE

108. Pod bastijo naj se na podlagi predhodnih arheoloških raziskav (glej spodaj, tč. 109) ponovno vzpostavijo leta 1992 rekonstruirani kamniti oporni zidovi in stopnice. Pod opornimi zidovi, kjer je bilo nekoč teniško igrišče, naj se ponovno uredi plato. Oporne zidove naj se sanira in dopolni z ustreznim najdenim lokalnim materialom, ki naj bodo globoko fugirani (enaki klesanci kot so v obstoječih zidovih). V nadaljevanju stopnic naj se na brežini uredi pot, ki bo pripeljala na plato pod bastijo, kjer naj se uredi razgledišče po vzoru historičnega.

Pogoj je upoštevan v načrtih KA in ZU. Višinska regulacija se uskladi v PZI projektu skladno z izsledki geomehanskih in arheoloških raziskav.

Posegi v zemeljske plasti – arheološke raziskave

109. Pri vseh posegih v zemeljske plasti je potrebno zagotoviti predhodne arheološke raziskave, in sicer:

a) Geofizikalne raziskave (električna tomografija) za potrebe arheološke in geomehanske ocene stanja na terenu: izvede se dva manjša profil dolžine prib. 5 m, na lokaciji domnevnega jarka, s ciljem preveritve in določitve globine ter nasutij.

b) Izkop ročne testne sonde in stavbna analiza zidanih ostalin (TS vel. prib. 3 m x 1 m; mikrolokacija se določi na terenu v dogovoru z ZVKDS) za ovrednotenje narave in globine stratigrafije ter določitev stopnje ohranjenosti domnevnih starejših faz obzidja in drugih zidanih struktur.

c) Arheološke raziskave ob gradnji (ARG):

pri odstranitvi ruševinskega materiala bo potrebno ločevati grajski gradbeni material (lahko se ga uporabi pri sedanjih rekonstrukciji), ostale arheološke najdbe in zemljino (to se odstrani ali uporabi pri morebitnih krajinskih ureditvah v okolici gradu). Začasno mesto deponije mora biti usklajeno in potrjeno s strani investitorja, ZVKDS in projektanta (možna lokacija je severno od SZ stolpa).

Izsledki geomehanskih in arheoloških raziskav so še v izdelavi, GEOLŠKO – GEOTEHNIČNO POROČILO je bilo narejeno in so geotehnični pogoji posegov upoštevani v projektni dokumentaciji načrta KA in ZU.

6.6. SEVERNA TERASA, LIPOV DREVORED IN LEDENICA

110. Na severnem delu je bilo urejenih več peščenih poti in celo široki peščeni plato v drevoredu. Zaradi racionalnosti izvedbe in vzdrževanja se peščene poti lahko realizira v utrjeni tratni izvedbi. Drevored je potrebno dopolniti z manjkajočimi drevesi, obstoječa pa arboristično sanirati. Kamniti oporni zid ob drevoredu in pobočje ob cesti je potrebno očistiti in sanirati.

Pogoj je upoštevan v načrtih KA in ZU. V PZI fazi projektne dokumentacije za izvedbo del se na podlagi izdelanega arborističnega elaborata in njegovih določil predlaga nadomestno sajenje lip v drevoredu na mikrolokacijo, ki jo skupaj določita projektant načrta KA in arboristični svetovalec. Sanacijske ukrepe/posege v Turjaško lipo in ostale lipe bo izvedlo MK v okviru rednih vzdrževalnih del in niso predmet projekta obnove.

Posegi v zemeljske plasti – arheološke raziskave

111. V fazi gradnje je pri vseh posegih v zemeljske plasti potrebno zagotoviti arheološke raziskave ob gradnji.

Pogoj bo upoštevan v času gradnje.

5.7. VODNI ELEMENT – RIBNIK

112. Dostop do bazena na pomolu pod lovskim domom naj bo urejen v sklopu sprehajalnih poti. Plato naj se uredi kot razgledišče. Bazen naj se očisti v sklopu restavratorskih del. Drog za električno napeljavo naj se odstrani.

Pogoj je upoštevan v načrtih KA in ZU. V PZI fazi projektne dokumentacije za izvedbo del se območje ureditve bolj podrobno obdelava.

Posegi v zemeljske plasti – arheološke raziskave

113. Pri vseh posegih v zemeljske plasti je potrebno zagotoviti predhodne arheološke raziskave, in sicer:

a) Izkop ročne testne sonde ne mestu bazena oz. vodnega elementa, v vel. prib. 3 m x 2 m.

Cilj: ovrednotenje narave in globine stratigrafije ter določitev stopnje ohranjenosti in velikosti arhitekturnih ostalin; ugotavljanje morebitnega vodnega vira za napajanje bazena.

b) V fazi gradnje je pri vseh posegih v zemeljske plasti potrebno zagotoviti arheološke raziskave ob gradnji.

Izsledki geomehanskih in arheoloških raziskav so še v izdelavi, GEOLOŠKO – GEOTEHNIČNO POROČILO je bilo narejeno in so geotehnični pogoji posegov upoštevani v projektni dokumentaciji načrta KA in ZU.

III. SPLOŠNA DOLOČILA ZA VSE ARHEOLOŠKE RAZISKAVE

114. Pri vseh posegih v zemeljske plasti je potrebno, skladno s 3., 31. in 34. členom ZVKD-1, zagotoviti predhodne arheološke raziskave, ki so natančno opredeljene pri vsakem sklopu gradu in okolice. Obseg arheoloških raziskav ob gradnji bodo natančneje opredeljene v fazi PZI, ko bodo znani vsi izvedbeni detajli gradnje in posegov v okolico gradu.

IV. Investitor mora pred začetkom del dati ZVKDS, OE Ljubljana v potrditev načrte projektne dokumentacije za izvedbo gradnje (arhitektura, zbirni načrti).

V. Kulturnovarstveni pogoji prenehajo veljati po poteku dveh let od njihove izdaje.

10.4	RISBE		
št. lista	vsebina risbe		merilo
	SITUACIJE		
10.4.1.	UREDITVENA SITUACIJA		1: 250